

Rom

Naoa itəm Pol təməte tuwɪn kəm iəfak mɪn ikin Rom

Nəghatən əkuəkɪr rəha naoa u Rom

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwɪn kəm pah? Təməte naoa u tatuwɪn kəm iəfak mɪn itəm ilat kotatig e taon asol u Rom.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol tatən məmə in tolkeike məmə otuwɪn mehm iəfak mɪn əpəh Rom, uarisig in təpanuwɪn e kantri u Spen. Məto aupən ikin, in otəkəike muwɪn mos məni neen o nos-ipənən kəm ian-rat mɪn e niməfak rəha Jerusalem. E niməfak rəha Rom, Iaihlua mɪn tepət, məto netəm Isrel tepət mɪn.

?Təməte naoa u o naka? Uarisig Pol tatuwɪn Rom, in tolkeike məmə ilat okotaupən motitun in, kən inəh, in təməte naoa u. Netəm Rom kəsotosən əh nəgətunən kit rəha aposol kit. Kən inəh, in tolkeike məmə otən-iarəp suatip ətuatip rəha Uhgɪn o nosmegəhən netəmim. Kən in tolkeike məmə otən əsas məmə otahro mɪn nulan, Iaihlua mɪn ne netəm Isrel, ilat rafin okotuwa kitiah əm e niməfak rəha Uhgɪn.

Pol təmən təwɪr kəm ilat

1 ¹Io Pol, u io slef kit rəha Kristo Iesu. Uhgɪn təmaun-in io məmə io aposol, kən təmɪtəpun mɪləs-ipər io məmə ekən-iarəp namnusən təwɪr rəhan.^a ²Namnusən təwɪr u, in tɪnəmən-iəkis nuwəh rəkis e rəhan ien mɪn itəm kəmotəte-pən e Naoa Rəha Uhgɪn.^b ³⁻⁴Namnusən təwɪr əh tatəghat-in Nətɪn, Iesu Kristo rəhatat Iərəməərə. In təmuwa etəmim kit e noanol rəha Kig Tefit. Kən Uhgɪn təməgətun məmə in Nətɪn ətuatip nian təmosmegəh in e nimisən e nəsanənən e wək rəha Narmin asim.⁵ E Kristo, Uhgɪn təmɔl təwɪr kəm io, mos-ipa kəm io wək wɪr məmə io

a 1:1 Wək 9:15 b 1:2 Rom 16:25-26

aposal kit. Təmos-ipa wək əh məmə ekaun-in netəmim e niki Iaihlua^c min e noanol min rafin məmə okotən nīpahrienən lan, kən tol nəhlan, moatol nəwian. Kən nian koatol nəhlan, otīləs-ipər nərği İesu.^d ⁶Kən itəmat min, Uhgın təmaun-in itəmat məmə itəmat rəha İesu Kristo.

⁷Kən roiu ekəte naoa kəm itəmat rafin əpəh Rom itəm Uhgın tolkeike itəmat, kən təmaun-in itəmat məmə rəhan.

Pəs Uhgın Tata rəhatat, ne İərmərə İesu Kristo okuawte-in rəhalau nəwīrən ne nəməlinuən kəm itəmat.^e

Pol təmolkeike məmə otuwın məplan netəm Rom

⁸Uarisig epanəghat, iakən tagkiu kəm rəhak Uhgın e İesu Kristo otəmat rafin ağin-əh, məto-inu netəmim rafin e nətueintən kəmotətəo namnusən e nahatətəən rəhatəmat. ⁹Kən Uhgın titun məmə e nian rafin iatəfak, kən məsaluinən itəmat. İatol pik wək rəhan e niki rafin o nən-iarəpən namnusən təwir e Nətin. ¹⁰Kən iatəfak məmə okəmə in nətəligən pahrien rəha Uhgın, in oterəh e suatip kit məmə ekimmə məplan itəmat.^f ¹¹Iakolkeike pik məmə ekimmə məplan itəmat məmə ekawte-in kəm itəmat nəwīrən kit rəha Narmin Rəha Uhgın məmə otol itəmat nakotətul əskasik təhmin min. ¹²Nipəti nəghatən u məmə, nahatətəən rəhatəmat titun nasituən lak, kən rəhak min titun nasituən etəmat.

¹³Piak min ne winik min, təwir məmə nəkotitun məmə nian tepət, rəhak nətəligən təht məmə ekimmə muag itəmat. Məto nian rafin natimnat neen koatahtosig-in io o nimnəən. Iakolkeike məmə rəhak wək otoe-in noan e nəmegəhən rəhatəmat, tahmen e nəmegəhən rəha Iaihlua min ikin pisin pisin min.^g ¹⁴Ekəkəike mən-iarəpəp namnusən təwir kəm netəmim rafin itəm sənəmə noanol rəha İsel, netəm itəm kotitun nəghatən Kris ne nolən rəhalat, ne netəm itəm kotəruru, kən ilat itəm kəmotol-wir skul, ne ilat itəm kəsotol-wirən skul. Əwəh, ekəkəike mən-iarəpəp kəm ilat rafin. ¹⁵Kən o nat əh, iakolkeike pik məmə ekən-iarəpəp namnusən təwir kəm itəmat min əpəh Rom.

¹⁶İatəghat min-nəhlan məto-inu, io esaulis-inən namnusən təwir. Esaulisən məto-inu namnusən təwir in nəsanənən rəha Uhgın o nosmegəhən netəmim rafin itəm koatahatətə lan, təmaupən muwa o noanol min rəha İsel, uarisig u, o Iaihlua min.^h ¹⁷Tol nəhlan, e namnusən təwir, Uhgın təmol əp suatip rəhan məmə Uhgın tatos-ipən rəhan əm nətuatipən kəm netəmim. E nahatətəən əm, Uhgın tatol məmə netəmim kotuwa motətuatip e niganəmtin. Kən inu tahmen e Naoa Rəha Uhgın

c 1:5 Nəghatən u “Iaihlua” tatəghat-in netəmim rafin itəm sənəmə noanol rəha İsel.

d 1:5 Wək 26:16-18; Kal 2:7-9 e 1:7 Nam 6:25-26 f 1:10 Wək 19:21; Rom 15:23

g 1:13 Wək 19:21 h 1:16 Mak 8:38; Wək 13:46; 1 Kor 1:18-24

itəm tatən mēmə, “Netəmim itəm kotətuatip e niganəm̄ti Uhḡin e nahatətəən rəhalat, ilat okotos nəmegəhən lilin.”ⁱ

Neməha tatol Uhḡin o təfagə rat rafin

¹⁸Məto Uhḡin e nego e neai tatəgətun rəhan neməha ne nalpinən o netəmim rafin itəm koatəht nəwian moatol təfagə rat. Ilat koatətlōsig-in nīpahrienən rəha Uhḡin e nolən rat min rəhalat, ¹⁹məto-inu ilat kotitun nəplan ətuatipən natimnat rafin itəm netəmim kotitun nitunən Uhḡin lan. Tol nəhlan məto-inu Uhḡin atip təməgətun ətuatip ilat lan.^j ²⁰Okol netəmim kəsotəplan ətuatipən Uhḡin e niganəm̄tilat. Məto təmətuoun e nian in təmol neai, ne nəptən, ne natimnat rafin, kən netəmim rafin kotitun nəplanən e niganəm̄tilat, natimnat rafin itəm in təmol, kən tol nəhlan, kotitun nəplanən rəhan nəsanənən itəm tatuwin əm nulan namnun tikə, ne nīpahrienən mēmə in Uhḡin, kən motitun nitunən mēmə Uhḡin in təhrol nulan. O nat əh, etəmim kit tikə itəm titun nənən mēmə in təruru mēmə Uhḡin təhrol nulan.^k

²¹Tol nəhlan məto-inu, nat ərnapin ilat kəmotitun Uhḡin məsin, məto kəmotapəs nisialien mēmə in Uhḡin, kən məsotənən kəm in mēmə nīkilat tagien o natimnat in təmol kəm ilat. Məto nīkilat təmatəht nalpəkauən alməl min mēmə Uhḡin təhro nulan, kən nətəligən rəhalat təmuwa mapinəp, minotəruru suatip itəm Uhḡin tolkeike mēmə okotitun.^l ²²Nat ərnapin ilat koatən mēmə ilat kotenatig, məto ilat kəmotuwa ialməl min,^m ²³kən kəmotapəs nəfakən kəm Uhḡin itəm rəhan nepətən təhag-əhag, kən otəsimisən tətətig lilin, kən minotətuoun moatəfak kəm narmi nat min itəm tahmen e netəmim u okotimis nian kit, o tahmen e mənig min, o nat megəh min koataliwək o koatəkioah.ⁿ

²⁴O nat u, Uhḡin təmapəs ilat megəhan-in ilat mēmə okotətəu-pən əm nolən rat min itəm nīkilat tolkeike mēmə okotol e nīpətīlat. Tol nəhlan, ilat kəmotol nolən min e nīpətīlat itəm tol əm naulisən. ²⁵Ilat kəmotapəs nīpahrienən rəha Uhḡin motaskəlim neiueiuəən, kən moatəfak moatol wək kəm neai, ne nəptən, ne natimnat rafin itəm Uhḡin təmol, məto kəmotapəs nəfakən kəm Uhḡin. Məto pəs kitat kotənwiwi in nian rafin namnun tikə. Əwəh.

²⁶O nolən min əh itəm netəmim kəmotol kəm Uhḡin, təmapəs ilat, megəhan-in ilat mēmə okotətəu-pən əm nolən rat min itəm nīkilat tolkeike mēmə okotol e nīpətīlat itəm tol naulisən əm. Nat ərnapin nīpitan min, məto ilat kotapəs nətəu-pənən rəhalat nəman, moatit atip ilat min, kən nat u in nat pisin e itəm u Uhḡin təmələhəu. ²⁷Kən e nolən ahmen-ahmen əm, nəman min, ilat kəmotapəs nitən rəhalat nīpitan

i 1:17 Hab 2:4; Rom 3:21-22 j 1:19 Wək 14:15-17; 17:24-28 k 1:20 Job 12:7-9; Sam 19:1
l 1:21 Efes 4:17-18 m 1:22 Jer 10:14; 1 Kor 1:20 n 1:23 Dut 4:15-19; Sam 106:20

min, moatolkeike pik neman pisin min. Ilat koatit atip ilat min itam tol naulisen. Ken Uhgin tamos-ipen nalpinen kem ilat o rəhalat nolən rat agin min.^o

²⁸Ken nat kit min. Məto-inu ilat kəsotolkeikeən məmə okotitun Uhgin, in təmapəs ilat megəhan-in ilat məmə rəhalat nətəligən təsitunən məmə nat kit in təwir o nat kit in tərət, kən megəhan-in məmə okotol nat itəm təsətuatipən məmə okotol. ²⁹Nikilat təməríoah e nolən rat pisin pisin min rafin, kən ilat naumis, kən ilat koategəs-in suatip o nərəkinən netənim. Ken nikilat təməríoah e nolən rat min əh: ilat koatetet netənim, ilat iohamnu itəm, ilat koatol natimnat itəm koatiuw-pa neməha, ilat neiuēiua, ilat koatol tərət kem netənim. Ilat koatən nikali netənim, ³⁰moatən rat netənim, ilat koatətəhau Uhgin, ilat nagət-irəkis, ilat nausit moatəghat ausit. Ilat koategəs-in suatip o nolən təfagə rat min itəm netənim kotəruru əh. Ilat moatəht nəwia tata ne mama. ³¹Ilat nenikə, ilat nəghat tipik, nolkeikeən rəhalat tikə o netənim, kən nat ənrapin ilat atip min neen, okol təsətəlig-inən nasəkən o nasituən e netənim. ³²Ilat kotitun pap nəghatən ətuatip rəha Uhgin itəm tatən məmə netəm min u koatol nolən min əh, kotəkəike motimis. Məto ilat koatəkəike e nolən min əh, kən ilat koatol nolən rat taprəkis-in nat əh, nikilat tagien o netənim neen min itəm koatol nolən rat min əh, kən moatiləs-ipər rəhalat nətəligən məmə okotol.

Uhgin otakil muəh mələhəu nəghatən o təfagə rat^p

2¹Tol nəhlan, nat ənrapin itəmat netənim naka, okəmə nakotakil motuəh motələhəu nəghatən rəha suah kit o nolən rat kit rəhan,^q məto nakotakil motuəh motələhəu rəhatəmat atip nəghatən. Ken rəhatəmat nəghatən tikə o nuhalpinən, məto-inu itəmat itəm nəkoatol nəhlan, nəkoatol nolən rat min ahmen-ahmen min əm elat.^r ²Ken kitat kotitun məmə nian Uhgin tətakil matuəh matələhəu nəghatən kem netənim itəm koatol nolən min əh itəm enəmən rəkis, rəhan nəghatən in tətəuatip əm. ³Tol nəhlan, nian itəmat nakotakil motuəh motələhəu nəghatən rəha netənim o nərətən rəhalat, məto itəmat nəkoatol nolən ahmen-ahmen əm, kən okol nəso-tagimən nian Uhgin otakil muəh mələhəu nəghatən kem itəmat. ⁴!Nikitəmat təsəht pikən nolən rəha Uhgin! In tatol təwir pik kem itəmat, kən məsetəhau uəhaiən itəmat, kən rəhan nətəligən otəmat in təfəməh. Məto itəmat nəkoatol nat ənrapin əm e nolən wir min əh

o 1:27 Lev 18:22; 20:13; 1 Kor 6:9 **p 2:0** E ves min u e 2:1–3:8, Pol tatəghat ətuatip kem netəm Isrel. Tatəghat-in nolən rəhalat itəm nikilat təht məmə kotətuatip e niganəmti Uhgin məto-inu ilat noanol rəha Isrel, kən koatətəu-pən Lou rəha Moses. **q 2:1** Netəm Isrel kəmotən məmə laihluə min, ilat rafin netəm kotərət məto-inu laihluə min kəməsotosən Lou rəha Moses. **r 2:1** Mat 7:1-2; Jon 8:7

rəhan. Nəkotitun o kəp, məmə tatol nolən təwir min kəm itəmat məmə onəkotəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat min.^s

⁵Məto rəhatəmat-kapə tiəkis, kən məsotəuhlinən itəmat e rəhatəmat nolən rat min. Kən o nat u, nakotargətain neməha ne nalpinən rəha Uhgın otəmat. Kən onəkotos neməha ne nalpinən rəhan e nian Uhgın otol əp rəhan nələhəuən nəghatən itəm tətəuatip. ⁶Kən Uhgın otos-ipən kəm netəmim kitəh kitəh tətəu-pən əm natimnat itəm kəmotol.^t ⁷Uhgın otos-ipən nəmegəhən lili kəm netəmim itəm koatətul əskasik nian rafin o nolən nat itəm tətəuatip. Netəm min əh koatalkut pik o nolən nat wir məmə Uhgın otos-ipən kəm ilat nənwiwiən, ne nisaiiən, ne nəmegəhən itəm nammun tikə.^u ⁸Məto in otos-ipən rəhan neməha ne nalpinən kəm netəmim neen itəm koatalkut atip əm o nərpilat, kən moatəuhlin mənətaalat o nipahrienən, kən moatətəu-pən nolən rat min.^v ⁹Netəmim rafin itəm koatol nolən rat, ilat okotos nəratən ne nian iəkis min. Otaupən pitən o noanol min rəha Isrel, uarisig u o Iaihlua min. ¹⁰Məto o netəmim rafin itəm koatol nolən wir, Uhgın otos-ipən nənwiwiən, ne nisaiiən, ne nəməlinuən. Otaupən pitən o noanol min rəha Isrel, uarisig u, o Iaihlua min. ¹¹Tol nəhlan məto-inu Uhgın tatol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafin. Nat əpnapin ilat noanol rəha Isrel o Iaihlua min, ilat rafin okotos nat itəm tətəuatip olat, inu nalpinən o nəwirən.

¹²Uhgın otol nalpinən kəm Iaihlua min o nolən rat min rəhalat, nat əpnapin kəməsotosən Lou itəm Uhgın təmos-ipən kəm Moses. Kən noanol rəha Isrel, netəmim itəm kəmos Lou, Uhgın otakil rəhalat nolən min e nəghatən rəha Lou, kən in otuəh mələhəu nəghatən rəhalat lan. ¹³Tol nəhlan məto-inu sənəmə netəmim itəm koatəto Lou itəm kotətəuatip e niganəmti Uhgın, məto netəmim itəm koatol nat itəm Lou tatən, ilat əh, Uhgın otən məmə ilat kotətəuatip e niganəmtin. ¹⁴Nipahrienən, Iaihlua min kəməsotosən Lou rəha Moses. Məto nian min neen, koatətəu-pən əm rəhalat nətəligən motol nat itəm tətəuatip, tahmen-ahmen əm e itəm əh Lou tatən. Inu tatəgətun məmə lou kit əh-ikin e nikilat, kən ilat kotitun nat itəm in tətəuatip, ne nat itəm təsətəuatipən, nat əpnapin kəsotosən Lou rəha Moses.^w ¹⁵Ilət kotitun məmə nipəti Lou əh-ikin rəha Uhgın e nikilat məto-inu nian ilat koatol təwir, nikilat tatəht məmə, “nolən u təwir,” kən nian koatol nolən rat, nikilat tatəht məmə, “nolən u tərət.” ¹⁶Əwəh, nian kit otəpanuwa pahrien itəm Uhgın otən məmə Iesu Kristo otakil muəh mələhəu nəghatən rəha netəmim rafin o nolən min itəm netəmim kotitun nəplanən, ne nolən min ne nətəligən anion min. Inu rəhak nəghatən rəha nammusən təwir.

Netəm Isrel ne Lou rəha Moses

¹⁷Məto pəs ekəghat kəm itəmat netəm Isrel. Nakoatən məmə itəmat noanol rəha Isrel, kən moatəgile e Lou məmə in suatip rəha Uhgın o

s 2:4 Efes 1:7; 2 Pita 3:15 t 2:6 Sam 62:12; Prov 24:12; Mat 16:27; 2 Kor 5:10
u 2:7 Rom 8:17-18 v 2:8 2 Tes 1:8 w 2:14 Wək 10:35

nosmegähən itəmat lan, kən moatəghat ausit məmə itəmat əm nəkotitun Uhgın, kən in titun min əm itəmat. ¹⁸Kən nakoatən məmə nəkotitun rəkis nat naka itəm Uhgın tolkeike, kən itəmat nəkotitun suatip itəm tətuatip wir məto-inu Lou təməgətun itəmat lan. ¹⁹Itəmat nakotən pik məmə nakoatit iganəmtin əpis min, kən itəmat nakotasiegəpən suatip rəha netəm koataliwək tapinəp ikin, ²⁰kən moatəgətun ialməl min ne nisualkələh.^x Nakoatən nəhlan məto-inu itəmat nakoatos Lou itəm nitunən ne niphahrienən rafin koatatig lan.^y ²¹Təwir əm nakoatəgətun netəm pisin pisin min. ?Məto tahro nəsoatəgətun atipən itəmat? Itəmat nakoatəgətun məmə netəmim okəsotakləhən. ?Məto tahro nakotakləh?^z ²²Itəmat nakoatəgətun məmə okəsakləh-inən pətan. ?Məto tahro itəmat nakotakləh-in pətan? Nakoatətəhau narmi nat min kəməte e nig. ?Məto tahro nakoatəkləh-in natimnat e niməfak rəha narmi nat min? ²³Nakotəghat ausit o Lou. ?Məto tahro nakotətəghəl Lou motərəkin nərgi Uhgın? ²⁴Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmə, “!Netəm Isrel! Iaihlua min koatən rat nərgi Uhgın o nolən tərat rəhatəmat.”^a

²⁵Nolən rəha nəhg-ipənən in nat təwir okəmə nəkoatətəu-pən Lou. Məto okəmə nakotətəghəl Lou, kən tahmen əm məmə kəsəhg-ipənən itəmat.

²⁶Okəmə Iaihlua kit u kəsəhg-ipənən, məto tatətəu-pən Lou, Uhgın otəplan suah əh məmə kinəhg-ipən rəkis.^b ²⁷Kən netəmim itəm kəsəhg-ipənən ilat e nipətəlat, məto koatətəu-pən Lou, ilat okotakil motuəh motələhəu nəghatən rəhatəmat məto-inu, nat ənpəpən nəmotos pap Lou itəm kəməte, kən kəməhg-ipən itəmat, məto nakoatətəghəl Lou.

²⁸Okəmə suah kit təmol nolən rəha netəm Isrel e nipətən, təsolən məmə in təmuwa etəm Isrel pahrien. Kən nolən pahrien rəha nəhg-ipənən sənəmə nat kit rəha nipətən. ²⁹Məto suah kit itəm in etəm Isrel pahrien, in etəm Isrel e nikin. Kən nolən pahrien rəha nəhg-ipənən, in nat kit rəha niki etəmim itəm Narmin əm Rəha Uhgın tatol, məto Lou təsolən. Kən sənəmə netəmim itəm koatələs-ipər nərgi suah əh, məto Uhgın əm tatələs-ipər nərgin.^c

Nian rafin Uhgın tatol rəhan nəghatən

3 ¹Kəm-naka suah kit otən məmə, “?Okəmə nipətəi nəhg-ipənən suah kit, in sənəmə nat kit rəha nipətən, kən tahro nakoatən məmə nəhg-ipənən in nat wir kit? ?Kən o nat naka in nat wir kit məmə suah kit in etəm Isrel?” ²!Kən io ekən məmə okəmə suah kit in etəm Isrel, in nat wir agin e nolən min rafin! Nat tətaupən, Uhgın təmələhəu-pən e nelməlat, nəghatən ətuatip rəhan. ³In niphahrienən məmə ilat neen kəsotolən

x 2:20 Nian Pol tatən “iganəmtin əpis min,” ne “ialməl min,” ne “nisualkələh,” in tatəghat-in Iaihlua min itəm netəm Isrel koatən məmə ilat kətol nolən min əh. y 2:20 2 Tim 3:5 z 2:21 Mat 23:3-4 a 2:24 Aes 52:5 b 2:26 Kal 5:6 c 2:29 Dut 30:6; Kol 2:11

nəghatən itəm ilat kəmotən məmə okotol. Məto nolən rəhalat təsolən məmə Uhgın otəsolən rəhan nəghatən. ⁴!Kəp! Nat əpnapin netəmim rafin e nətueintən koateiuə, məto Uhgın təseiüə. Tahmen əm e Naoa Rəha Uhgın tatəghat-in Uhgın matən min-nulan məmə,

“Nian nakəghat, nəghatən rəham otəgətun məmə ik nakətuatip.

Nian netəmim okotakil rəham nolən min, motən məmə nəmol nolən tərət min, məto onatol win elat.”^d

⁵Məto kəm-naka suah kit otən e nətəligən rəha etəmim əm məmə, “Kitat koatol nolən itəm təsətuatipən. Məto nolən rat rəhatat tatəgətun məmə Uhgın tatol tətutip nian rafin. ?Kən okəmə nolən rat rəhatat tatiləs-ipər nərgi Uhgın, məto in otol nalpinən kəm kitat o naka? Rəhan nolən təsətuatipən.” ⁶!Ei, kəp, nətəligən əh in neiuəuə. ?Okəmə nətəligən əh in niphrienən, kən Uhgın otahro min-nulan makil muəh mələhəu nəghatən rəha netəmim e nətueintən? ⁷Kən kəm-naka suah kit otən məmə, “?Okəmə ekeiuə, kən rəhak neiuəuə otəgətun məmə Uhgın tatən əm niphrienən, kən netəmim koatənwiwi in ron, kən tahro nulan Uhgın otakil muəh mələhəu nəghatən rəhak məmə emol təfagə rat?”

⁸Məto io ekatən məmə, okəmə kotətəu-pən nətəligən alməl min nəhlan, netəmim kotitun nənən məmə, “Pəs kotol nolən rat min məmə rəhatat nolən rat min okotə-in nəwīrən.” Məto nəghatən u tərət. Niphrienən, netəmim neen koatən rat nərgək moateiuə məmə io iatəghat matətəu-pən nətəligən alməl min nəhlan. Uhgın otakil muəh mələhəu nəghatən rəhalat, kən nəghatən əh in tətutip əm.

Suah kit tikə itəm tətutip wir agin

⁹?Kən tahro? ?Kitat okotən naka əh-roiu? ?Nikitəmat təht məmə Uhgın otol təwir kəm netəm Isrel maprəkis-in Iaihlua min? !Kəp! Emən rəkis məmə nəsanənən rəha təfagə rat tatərəmərə e netəmim rafin, netəm Isrel ne Iaihlua min.^e ¹⁰Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmə,

“Suah kit tikə itəm tətutip, kitiəh agin huə ne tikə;

¹¹Suah kit tikə itəm titun,
suah kit tikə itəm tategəs-in Uhgın.

¹²Netəmim rafin agin kəmotəuhlin mənətaalat o Uhgın,
ilat kəmotuwa nəlpah min o nolən nəwia Uhgın,
suah kit tikə itəm in tatol nəwīrən, kitiəh agin huə ne tikə.”

¹³“Nəghatən rəhalat tahmen e nəpienən rəha suwit itəm təmoag,
Namilat tərīoah e neiuəuə.”^f

“Poesen rəha sinek tətisi-pən e nohlilat.”^g

¹⁴“Nohlilat tərīoah e nau-iərmis-inən ne nəghatən tarip.”^h

d 3:4 Sam 51:4 e 3:9 Rom 1:18–2:24; 3:23 f 3:13 Sam 5:9 g 3:13 Sam 140:3
h 3:14 Sam 10:7

¹⁵ “Kotaiu uəhai əm o nohamnuən itəm;

¹⁶ ikin min rafin itəm koatuwin ikin, koatəəkīn natimnat, kən moatol netəmim koatəto tərət,

¹⁷ kən ilat kotəruru agin suatip rəha nəməlinuən.”ⁱ

¹⁸ “Ilat kəsotəginən Uhgīn, kən nisīaiēn rəhan tikə agin e nətəligən rəhalat.”^j

¹⁹ Kitat kotitun mēmə natimnat rafin itəm Lou tatən, in rəha netəm itəm Uhgīn təmos-ipən Lou kəm ilat. Tol nəhlan mēmə suah kit tikə titun nuhalpīnən nəghatən itəm Uhgīn otən. Kən netəmim rafin e nətueintən otəkəike motətul aupən e niganəm̄ti Uhgīn mēmə in otakil muəh mələhəu nəghatən rəhalat. ²⁰Tol nəhlan, etəmim tikə agin itəm Uhgīn otən-iarəp mēmə in tətuatip e niganəm̄tin mətō-inu in təmətəu-pən Lou. Kəp, mətō e Lou, kitat rafin kotitun mēmə kitat nol təfagə rat.^k

Nətuatipən e niganəm̄ti Uhgīn tatuwa e nahatətəən əm

²¹ Mətō roiu, Uhgīn tinol-arəp rəkis rəhan suatip mēmə netəmim okotuwa kətuatip e niganəm̄tin. Suatip əh sənəmə inu okotətəu-pən Lou. Mətō nəghatən min e Lou, ne nəghatən rəha ien min aupən, koatəghat-in suatip pisin əh. ²²Uhgīn tatol suah kit tatətuatip e niganəm̄tin nian tətahatətə e Iesu Kristo. Kən Uhgīn otol kəm netəmim rafin itəm koatahatətə lan. Netəmim rafin kotahmen-ahmen əm,^l ²³mətō-inu netəmim rafin kəmotol təfagə rat kən motəmkakīəh e suatip rəha nətuatipən rəha Uhgīn itəm təwīr məhag-əhag, ²⁴kən e nəwīrən rəhan, Uhgīn tatən əm mēmə ilat rafin itəm koatahatətə lan, ilat kotətuatip əm e niganəm̄tin, motuwa netəmim rəhan, tahmen e nalpəkəuən rəhan. Ilat kəsotətəuən nat kit mēmə okotuwa nəhlan, mətō Kristo Iesu təmətəu suatip rəhalat, mikis ilat o təfagə rat min rəhalat e nimisən rəhan.^m

²⁵Uhgīn təmahl-ipa Kristo mēmə in sakrifais itəm təmos nalpīnən ne neməha rəhan o təfagə rat min, nian nitan təmaiu. Kən Uhgīn tətəfəl təfagə rat min rəha netəmim nian netəmim kotahatətə mēmə Kristo təmimis olat. Uhgīn təmōl suatip əh mēmə otəgətun mēmə rəhan nolən in tətuatip agin-əh, mətō-inu e nətəligən rəhan itəm kaifəməh, in təsələn nalpīnən o təfagə rat min itəm netəmim kəmotol aupən. ²⁶Təmōl nəhlan mēmə otəgətun roiu mēmə nolən rəhan in tətuatip. In təməsaluin əmən təfagə rat min, mətō təmahl-ipa Iesu mēmə in otos nalpīnən o təfagə rat min. Kən Uhgīn atip əm tatən mēmə netəmim itəm kotahatətə e Iesu, ilat okotətuatip e niganəm̄tin.

²⁷?Tol nəhlan, etəmim kit titun nəghat ausitən o nat kit itəm təmōl, mēmə in tətuatip e niganəm̄ti Uhgīn, o kəp? Kəp, nat tikə. ?Kən etəmim

təruru nəghat ausitən o naka? Məto-inu etəmim kit tikə itəm titun nətəu-pənən Lou məmə tatuwa mətuatip e niganəmti Uhgın. Uhgın tatol etəmim tətuatip e niganəmtin e nahatətəən əm rəhan. ²⁸Tol nəhlan məto-inu kitat kotaskəlim əskasik nətəligən məmə etəmim tatətuatip e niganəmti Uhgın e rəhan nahatətəən, məto sənəmə e nətəu-pənən Lou. ²⁹Uhgın, in sənəmə Uhgın rəha netəm Isrel əm. In Uhgın min rəha Iaihlua min,ⁿ ³⁰məto-inu Uhgın kitiəh əm, itəm in otol netəmim kotətuatip e niganəmtin e suatip kitiəh əm, nahatətəən rəhalat. Tahmen-ahmen əm o netəm Isrel ne Iaihlua min.^o ³¹?Tahro əh-roiu e Lou əh? ?Nahatətəən əh tatol Lou əh in nat əpnəpin? !Kəp! Məto nian koatahatətə əm e Uhgın, kən e nolən əh, koatətəu-pən ətuatip suatip pahrien rəha Lou.^p

Uhgın təmol Epraham tətuatip e niganəmtin e nahatətəən

4 ¹Epraham in nəukəti noanol min rəha Isrel auren. Otətəlig-in-tu nat naka itəm Epraham təmehm məmə in suatip rəha nətuatipən e niganəmti Uhgın. ²Uhgın təmol Epraham tətuatip e niganəmtin, məto sənəmə e nolən wir min rəha Epraham. Okəmə nolən wir min rəhan in suatip rəha nətuatipən, kən Epraham titun nəghat ausitən ron. Məto e niganəmti Uhgın, okol Epraham təsausitən o nat kit,^q ³məto-inu Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Epraham təmatahatətə e Uhgın, kən Uhgın təmən məmə Epraham in tətuatip e niganəmtin o nahatətəən rəhan.”^r

⁴Nian suah kit tatol wək o nətouən, rəhan iərəməərə təsənən məmə rəhan nətouən in presen kit kəm in, məto iərəməərə təkəike mos-ipən nətouən o rəhan wək. ⁵Məto kitat kəsotolən wək məmə okotuwa katətuatip e niganəmti Uhgın. Kitat kotahatətə əm e Uhgın, kən in tatol məmə kitat kotuwa katətuatip e rəhatat nahatətəən. Uhgın pisin əm itəm tatol netəm u kotərat koatuwa katətuatip e niganəmtin. ⁶Tefit in təmatəghat-in nat u nian in təmən-iarəp məmə nəwirən pahrien otuwın o etəm itəm Uhgın tatən məmə in tətuatip e niganəmtin, məto sənəmə e nolən wir itəm suah u təmol. In təmən məmə,

⁷“Nəwirən pahrien tatuwin o netəm u Uhgın təmafəl rəhalat nolən rat, kən in təmaluin rəhalat təfagə rat.

⁸Nəwirən pahrien tatuwin o etəm u itəm İərəməərə təsaskəlimən e nikin rəhan təfagə rat.”^s

⁹?Nikitəmat təht məmə nəwirən pahrien əh in rəha netəm əm u kəməhg-ipən ilat, netəm Isrel, o nəwirən pahrien əh, in min rəha netəm kəsəhg-ipənən ilat, Iaihlua min? Əwəh, rəha Iaihlua min. Ematən məmə, Uhgın təmən məmə Epraham in tətuatip e niganəmtin məto-inu o

rəhan nahatətəən. ¹⁰ ?Kən nəgəhan Uhgín təmən kəm Epraham məmə in tətuatíp, nian kinəhg-ipən rəkis, o nian kəsəhg-ipənən əh? Uhgín təmaupən mən nəhlan, uarisig kəpanəhg-ipən. ¹¹ Kən kəməhg-ipən in təhmen e nəmtətin itəm təməgətun pəhrien məmə in tətuatíp e niganəmti Uhgín e rəhan nahatətəən, nian kəsəhg-ipənən əh. Kən tol nəhlan, in tata rəha netəmim rafin itəm kəsəhg-ipənən ilat, mətə kotahatətə e Uhgín. Kən in tatən məmə ilat koatətuatíp e niganəmtin o nahatətəən rəhalat.^t ¹² Kən in tata rəha netəmim neen min, ilat itəm kəməhg-ipən ilat. Mətə in sənəmə rəhalat tata mətə-inu kəməhg-ipən ilat, mətə in rəhalat tata mətə-inu ilat min koatətəu-pən suatíp rəha nahatətəən itəm rəhatat tata Epraham təmətəu-pən aupən u kəpanəhg-ipən.

¹³ Uhgín təmöl nəniəkisən kəm Epraham ne rəhan noanol min məmə nətueintən otuwa rəhan o nian kit. Mətə Lou sənəmə suatíp itəm nəniəkisən u otuwa mol nípahrienən lan. In otuwa mol nípahrienən e nətuatípən itəm təmisi-pən e suatíp rəha nahatətəən.^u ¹⁴ Tol nəhlan mətə-inu okəmə nəniəkisən tatuwa mol nípahrienən o netəmim itəm koatəgile əm e Lou, kən nikilat təht məmə ilat kotətuatíp lan, kən suatíp rəha nahatətəən in nat əpnəpən əm, kən nəniəkisən nípətən tikə.^v ¹⁵ Mətə nəghatən u, in nípahrienən: Lou tatən məmə nalpənən ne neməha rəha Uhgín tatuwən o netəmim itəm koatətgəhl Lou, kən ikin min rafin Lou əh-ikin, netəmim koatətgəhl. Tol nəhlan, nolən rəha nətəu-pənən Lou tatiuw-pa nalpənən ne neməha rəha Uhgín, kən təsolən məmə nəniəkisən otuwa mol nípahrienən.^w

¹⁶ Tol nəhlan, nəniəkisən tatuwa mol nípahrienən e nəmegəhən rəhatat e suatíp rəha nahatətəən məmə nəniəkisən otuwa e nəwírən itəm Uhgín tətawte-in kəm kitat, kən kitat kotitun nitunən pəhrien məmə rəhan nəniəkisən in rəha noanol min rafin rəha Epraham, sənəmə rəha netəm min əm u itəm Uhgín təmos-ipən Lou kəm ilat, mətə rəha netəm min u, ilat min itəm koatətəu-pən suatíp rəha nahatətəən rəha Epraham. In rəhatat rafin tata.^x ¹⁷ Təhmen e Naoa Rəha Uhgín itəm tatən məmə, “Emol ik nakuwa tipí noanol tepət.”^y E niganəmti Uhgín, Epraham in rəhatat tata. In təmahatətə e Uhgín u tatos-ipən nəmegəhən kəm netəm kəmotimis,^z kən in titun nolən natimnat e nat aɡin tikə.

¹⁸ Nian Uhgín təmən-iəkis kəm Epraham məmə in otuwa tata rəha noanol tepət, Epraham təmahatətə e Uhgín mītun e nikin məmə nəghatən rəha Uhgín in nípahrienən, nat əpnəpən in tiəkis aɡin məmə nəniəkisən otuwa mol nípahrienən. Uhgín təmən məmə, namipən min okotepət motaprəkis.^a ¹⁹ Nahatətəən rəhan təseiuiəən, nat əpnəpən in titun məmə

t 4:11 Jen 17:10-11 u 4:13 Jen 17:4-6; 22:17-18; Kal 3:29 v 4:14 Kal 3:18
w 4:15 Rom 3:20; 5:13 x 4:16 Kal 3:7 y 4:17 Jen 17:5 z 4:17 Jon 5:21
a 4:18 Jen 15:5

nipətin tinaguíhl minahmen əm o nimisən məto-inu rəhan nup iuəhkir o wan-hanrit, kən titun məmə Sera tinaprəkis-in ikin katemək ikin kən okol təseməkən.^b ²⁰Epraham təməsəf-əfən rəhan nahatətəən e nənīəkisən rəha Ughin. Nipahrienən, rəhan nahatətəən təməwiə muwa məskasik təhmin min, kən matos-ipən nənwiwiən kəm Ughin. ²¹In təmitun wir e nikin məmə Ughin tatos nəsanənən o nolən rəhan nənīəkisən tuwa mol nipahrienən. ²²O nat əh inəh, “Ughin təmən məmə Epraham in tətuatip e niganəmtin o nahatətəən rəhan.”^c ²³Nəghatən u itəm tatən məmə, “Ughin təmən məmə Epraham in tətuatip e niganəmtin,” kəməsətəən məmə rəha Epraham pisin əm, ²⁴məto kəməte min məmə rəhatat, itəm Ughin otən məmə kitat okotətuatip e niganəmtin, kitat itəm kotahatətə lan, itəm təmosmegəh Iesu Iəramərə rəhatat e nimisən. ²⁵Kəmegəhan-in-pa Iesu tuwa mimis o təfagə rat min rəhatat, kən Ughin təmol in təmegəh min e nimisən məmə in otol suatip məmə kitat okotətuatip e niganəmtin.^d

Nəməlinuən ne nagienən

5 ¹Tol nəhlan, koatətig e nəməlinuən kitat Ughin məto-inu, e nahatətəən rəhatat ron, in təmən məmə kitat kotətuatip e niganəmtin. Kən natimnat min əh kəmotuwa e Iəramərə rəhatat Iesu Kristo. ²E nahatətəən rəhatat, natimnat itəm Kristo təmol, təməmik kitat kotuwa e niganəmti Ughin məmə okotos nəwirən itəm Ughin tətawte-in kəm kitat. Kən nəwirən əh, kotətig lan əh-roiu. Kən kitat kotəgien məto-inu kitat kotitun wir əgin məmə okotos nepətən əhag-əhag rəha Ughin. ³Kən nat kit min, kitat kotəgien nian kotətig e nian əskasik min məto-inu, kitat kotitun məmə nian əskasik min kotasitu etat məmə okotətul əskasik e nəratən.^e ⁴Kən nian koatətul əskasik, Ughin, nikin tagien otat. Kən nian kotitun məmə Ughin nikin tagien otat, kən kitat kotələhəu-pən rəhatat nətəligən təskasik e Ughin. ⁵Kən natimnat itəm koatələhəu-pən rəhatat nətəligən təskasik e Ughin ron, kotitun məmə okotuwa kol nipahrienən məto-inu, in təmos-ipa Narmin Rəhan kəm kitat, kən Narmin tatos-ipa nolkeikən rəha Ughin tərīoah e nikitat.

⁶Kən nian rəhatat nəsanənən təmatikə əh o nosmegəh atipən kitat, e nian ətuatip itəm Ughin təmən, Kristo təmimis o nosmegəhan kitat netəm rat u kəsotisīai-inən in Ughin. ⁷E rəhak nətəligən, in nat tiəkis əgin məmə suah kit otegəhan-in məmə in otimīs o suah kit min itəm rəhan nolən tətuatip. Məto kəm-naka suah kit otimīs o suah kit min itəm rəhan nolən təwir əgin o netənim. ⁸Məto Ughin təməgətun rəhan nolkeikən kəm kitat e nolən u məmə, nian kitat netəm kəmoatol əh təfagə rat, kən Kristo təmimis otat.^f

b 4:19 Jen 17:17 c 4:22 Jen 15:6 d 4:25 Aes 53:4-5 e 5:3 Jem 1:2-3; 1 Pita 1:5-7
f 5:8 Jon 3:16; 1 Jon 4:10

⁹Tol nàhlan, Uhgìn tàmol kitat kotətuatip e niganəmtin e nita Kristo itəm təmaiu nian təmimis otat. Kən mətə-inu nat u in nīpahrienən, kitat kotitun wir məmə Kristo otosmegəh kitat o neməha ne nalpinən rəha Uhgìn e namnun nian.⁸ ¹⁰Nian kəmotol tikiimir kitat Uhgìn, mətə in təmōl kitat kotuwa iolin min e nimisən rəha Nətin. Kən mətə-inu təmōl kitat kotuwa iolin min, nat kit itəm taprəkis-in inu məmə kitat kotitun wir məmə Uhgìn otosmegəh kitat e nalpinən ne neməha rəhan, mətə-inu Kristo tatəmegəh. ¹¹Kən nat kit min, nikitat tagien məmə kəmotuwa kitiah kitat Uhgìn e Iəramərə rəhatat Iesu Kristo, itəm Uhgìn təmiuw-pa kitat lan kotuwa iolin min.

Atam təmiuw-pa nimisən, kən Kristo təmiləs nəmegəhən

¹²Aupən agin, suah u Atam, təmōl təfagə rat, kən tol nàhlan, təfagə rat misi-pən lan muwa e nətueintən e etəm kitiah əm əh. Kən təfagə rat təmiləs nimisən muwa ikin. Kən tol nàhlan, netənim rafin okotəkəike motimis mətə-inu ilat rafin koatol təfagə rat.^h ¹³Nīpahrien, netənim kəmotol təfagə rat uarisig Uhgìn təpanos-ipa Lou. Mətə nian Lou tikə, okol kəsətətgəhlən Lou, mol məmə Uhgìn təsəte rəkisən təfagə rat min rəhalat.ⁱ ¹⁴Mətə nat ənpapin Uhgìn təməsəte rəkisən təfagə rat min rəhalat, netənim itəm koatatig e nian rəha Atam mətəorus-pa Moses, ilat rafin kəmotimis. Əwəh, nat əpanapin netəm min əh kəməsotolən təfagə rat tahmen e təfagə rat rəha Atam, mətə ilat rafin kəmotimis.

E nolən min neen, Atam in tahmen e Kristo itəm təmuarisig in, mətə-inu nat naka itəm Atam təmōl, tatuwin o netənim rafin, tahmen-pən əm məmə nat naka Kristo təmōl tatuwin o netənim rafin. ¹⁵Mətə nat naka itəm Uhgìn təmos-ipa tol pisin agin e təfagə rat rəha Atam. Təfagə rat rəha suah kitiah əm u, Atam, təmiuw-pa nimisən o netənim tepət, kən inu in nat asol. Mətə nat asol taprəkis, in nəwirən asol rəha Uhgìn itəm in təməwte-in o netənim tepət o nafələn təfagə rat rəhalat, kən nat əh təmuwa e nəwirən rəha suah kitiah əm u, Iesu Kristo. ¹⁶Ekən min məmə, nəwirən asol rəha Uhgìn itəm in təməwte-in kəm netənim, in tol pisin agin e noa təfagə rat rəha suah kitiah əm əh. Suah u təmōl təfagə rat kitiah əm, kən Uhgìn təmakil muəh mələhəu nəghatən lan məmə otos nalpinən. Kən uarisig, nian netənim tepət kəmotol təfagə rat tepət, mətə Uhgìn təmos-ipa nat təwir kəm kitat, kən təmōl məmə kitat kotətuatip e niganəmtin. ¹⁷Nīpahrienən məmə təfagə rat rəha suah kitiah əm, Atam, təmōl nimisən tatəramərə e netənim rafin, kən inu nat asol. Mətə nat asol kit min itəm taprəkis məmə, nat itəm suah kitiah əm, Iesu Kristo, təmōl. Netənim rafin itəm koatos nəwirən rəha Uhgìn itəm in təməwte-in ənpapin əm kəm ilat, kən motahatətə məmə Uhgìn tatol ilat kotətuatip e niganəmtin, ilat okotos nəmegəhən lilin. Kən ilat Kristo, okotəramərə.

¹⁸Əwəh, Atam təmol təfagə rat kit mol məmə, Uhgın təmakil muəh mələhəu nəghatən rəha netəmim rafin məmə okotəkəike motos nalpənən. Kən e nolən ahmen-ahmen əm, Kristo təmol nat ətuatip kit, mol suatip məmə netəmim kotitun motuwa motətuatip e niğanəm̄ti Uhgın. Kən nətuatipən əh, tatol məmə netəmim rafin kotitun nosən nəmegəhən lilin.^j
¹⁹Netəmim tēpət kəmotuwa nol təfagə mətō-inu suah əh Atam tēməht nəwia Uhgın. Mətō netəmim tēpət okotuwa motətuatip e niğanəm̄ti Uhgın mətō-inu suah kit min, Kristo, təmol nəwia Uhgın.^k

²⁰Uhgın təmos-ipa Lou məmə təfagə rat otuwa mol iahgin, kən məmə netəmim okotitun nolən rat min rəhalat. Mətō nian təfagə rat təmuwa mol iahgin, nəwīrən itəm Uhgın təmawte-in əpnəpən əm təmuwa iahgin təhmin min məprəkis, ²¹məmə nəwīrən otol win e təfagə rat min. Təfagə rat təmatərəməə e netəmim rafin matiuw-pa nimisən elat. Mətō roiu nəwīrən itəm Uhgın tətawte-in kəm kitat otərəməə, kən nəwīrən əh otol məmə netəmim okotətuatip e niğanəm̄ti Uhgın, kən motos nəmegəhən lilin e İesu Kristo rəhatat İərəməə.^l

Nəsanənən rəha təfagə rat okol təsəlis ətainən kitat

6 ¹?Kən tol nəhlan o nat əh, kitat okotəhrən? Okəmə naka suah kit otən məmə, təwīr məmə koatəkəike əm o nolən təfagə rat, məmə nəwīrən rəha Uhgın otəwīə mol iahgin təhmin. ²!Kəp, təsətuatipən! Nian təfagə rat tətalkut məmə otīuw-pən kitat tərət ikin, kən nikitat təike məht məmə, təhmen əm məmə kəmotimis rəkis lan, kən okol kəsotolən nəwian roiu. ³Nəkotitun o kəp məmə, kəmol bəptais etat, kən bəptais əh tatəgətun məmə kitat kəmotuwa kitiəh kitat Kristo. Kən nian Kristo təmimis, təhmen əm məmə kitat kotimis kitat min, u nīpətin təmə nəmegəhən rəhatat o nolən təfagə rat, in təmimis.^m ⁴Tol nəhlan, nian kəmol bəptais etat, in təhmen məmə kəmotimis, kən kitənim itat kitat Kristo. Kən in tol nəhlan məmə kitat okotətəu-pən suatip rəha nəmegəhən wi, təhmen əm məmə Uhgın Tata təmosmegəh Kristo e nimisən, e nəsanənən asol rəhan.ⁿ

⁵Tol nəhlan mətō-inu, kəmotuwa kitiəh kitat min e nimisən rəhan, kən okotuwa min kitiəh kitat min e nolən itəm Uhgın təmosmegəh in lan e nimisən. ⁶Kitat kotitun məmə nian kəməht-ipən Kristo e niğ kəməluau, kəməht-ipən ilat nolən oas min rəhatat məmə, otərəkin nolən oas rəhatat itəm tolkeike pik təfagə rat. Kən təmol məmə təfagə rat otəsərəməə minən etat,^o ⁷mətō-inu etəmim itəm təmimis, tətətig ahginən nəsanənən rəha təfagə rat.

⁸Mətō-inu kəmotimis kitat Kristo, kən tol nəhlan, kotahətətə məmə okotəmegəh kitat min roiu, ne nian itəm təpanuwa. ⁹Kotahətətə nəhlan

j 5:18 1 Kor 15:22 k 5:19 Aes 53:11 l 5:21 Rom 6:23 m 6:3 Kal 3:27 n 6:4 Kol 2:12
o 6:6 Kal 5:24

məto-inu kotitun məmə Uhgín təmosmegəh Kristo e nimisən, kən tol nəhlan okol təsimis minən. Nimisən təsərəməyə minən lan. ¹⁰In təmimis mau kitiaə əm, kən e nimisən rəhan, təmos-irəkis nəsanənən rafin rəha təfagə rat. Məto tatəmegəh roiu, kən e nəmegəhən rəhan, in tatəmegəh məmə otiləs-ipər nərgi Uhgín. ¹¹Kən e nolən ahmen-ahmen əm, nikitəmat təkəike məht itəmat məmə nəmotimis e təfagə rat, təfagə rat rəhan nəsanənən tikə o niuw-pənən itəmat. Məto e nəmegəhən rəhatəmat əh-roiu, nikitəmat təkəike məht itəmat məmə nakotəmegəh e Uhgín məmə onəkotiləs-ipər nərgin e Kristo Iesu.^p

¹²Tol nəhlan, sotegəhan-inən məmə təfagə rat tərəmərə e nipətəmat itəm otəpanimis nian kit. Sotegəhan-inən məmə nəkoatol nəwia nətəligən rat rəha nipətəmat.^q ¹³Kən sotegəhan-in minən nolən nipətəmat min məmə nəkoatol təfagə rat lan. Məto otegəhan-in-pən nəmegəhən rəhatəmat rafin kəm Uhgín, məto-inu itəmat netənim itəm Uhgín təməki-rəkis itəmat e nimisən məmki-pən itəmat e nəmegəhən. Kən otegəhan-in nolən nipətəmat min məmə okotol nolən min itəm kotətuatip e niganəmti Uhgín.^r ¹⁴Tol nəhlan məto-inu, təfagə rat otəsərəməyə etəmat məto-inu roiu, nəsoatig əhginən Lou itəm təsasituən etəmat məmə nəsoatolən təfagə rat. Məto nakoatig əhgin nəwiran itəm Uhgín tətawte-in kəm itəmat, kən e nəwiran əh, in otasitu etəmat məmə nəsoatolən təfagə rat.^s

Slef min rəha nolən ətuatip

¹⁵?Kən kitat okotəhrən? Okəmə naka suah kit otən məmə, pəs okotol təfagə rat məto-inu, Lou təsərəməyə etat, məto nəwiran rəha Uhgín itəm tətawte-in kəm kitat tətərəməyə etat. !Kəp, təsətuatipən! ¹⁶Nəkotitun o kəp məmə, nian nakotegəhan-in-pən itəmat kəm suah kit məmə nəkoatol nəwian, kən itəmat rəhan slef, kən itəmat slef rəha suah un noatol nəwian. Suatip kəiu o nətəu-pənən. E suatip kit, nakotuwa slef rəha təfagə rat, kən suatip u tatuwin o nimisən. Kən e suatip kit min, nakotuwa slef rəha nolən nəwia Uhgín, kən suatip u tatuwin o nətuatipən e niganəmti Uhgín.^t ¹⁷Kitat koatəniwiwi Uhgín məmə nat ənpəpin əpən nəmoatol slef rəha təfagə rat, məto uarisig, e nikitəmat rafin nəmotol nəgətunən itəm ematəgətun itəmat lan. ¹⁸Uhgín təmikis itəmat e təfagə rat, kən təfagə rat, rəhan nəsanənən tikə o nərəmərəyə etəmat. Kən nəmotuwa slef rəha nolən min itəm kotətuatip e niganəmti Uhgín.

¹⁹Iatəghat e nətəligən min itəm netənim kotitun, inu slef ne etəm-iasol, məto-inu nətəligən rəhatəmat təsəhmenən o nitunən natimnat rəha Uhgín. Əpən ikin, nəmotegəhan-in noli-noli nipətəmat məmə

p 6:11 2 Kor 5:15; Kal 2:19 q 6:12 Jen 4:7 r 6:13 Rom 12:1 s 6:14 1 Jon 3:6
t 6:16 Jon 8:34; 2 Pita 2:19

ilat slef rəha nolən min itəm tol naulisən əm, ne slef rəha nəratən itəm tatər tərət. Məto roiu otegəhan-in-pən ilat məmə ilat slef rəha nolən min itəm kotətuatip, kən nakotuwa netəmim itəm Uhgın təmələhəu kalin məmə rəhan min. ²⁰Nian itəmat nəmoatol slef rəha təfagə rat, nolən itəm tətuatip e niganəmti Uhgın təsərəməyəən etəmat. ²¹?Noan nəwırən naka nəmotos e nəmegəhən rəhatəmat o nolən tərət min itəm noataulis ron əh-roiu? !Noan nolən rat min əh, in nimisən əm! ²²Məto roiu, Uhgın təmikis itəmat e təfagə rat, kən nəmotuwa slef min rəhan, kən noan nəwırən itəm noatəhl, tatit itəmat məmə nakotuwa netəmim rəha Uhgın e nikitəmat rafin. Kən nakoatos nəmegəhən lilin. ²³Tol nəhlan məto-inu nətəuən rəha təfagə rat in nimisən, məto nat itəm Uhgın tatos-ipa in nəmegəhən lilin e Kristo Iesu rəhatat İərəməyə.^u

Lou təsərəməyəən e kitat

7 ¹Piak min ne winik min. Itəmat nəkotitun nolən rəha lou. Lou min koatərəməyə e netəmim nian ilat koatəmegəh əm. ²Tahmen e nat u. Okəmə pətan kit itəm təmöl marit, lou tatən məmə in rəhan əm əh iərman nian in tatəmegəh. Məto okəmə iərman əh timis, kən lou rəha marit təsaskəlim minən pətan əh, kən in titun nətəu-pənən suah pisin kit. ³Məto okəmə in tatəu-pən iərman pisin kit nian rəhan iərman tatəmegəh əh, katən məmə in tategoafəl rəhan iərman. Məto okəmə rəhan iərman təmimis, lou əh rəha marit təsaskəlim minən pətan əh, kən nat əpnəpən tatəu-pən iərman pisin, in təsegoafələn rəhan iərman.

⁴Piak min ne winik min. E nolən ahmen-ahmen əm, məto-inu ninotol kitih itəmat Kristo, tahmen əm məmə itəmat nəmotimis itəmat min e nig kəluau. Kən nian nəmotimis, Lou rəha Moses təsaskəlim minən itəmat u-roiu. Uhgın təmikis itəmat o nətəu-pənən ətuatip natimnat rafin əgin e Lou məmə Uhgın otosmegəh itəmat. Kən itəmat nakotahmen-pən əm e pətan kit itəm rəhan iərman in təmimis, kən roiu in təsolən marit, kən in titun nətəu-pənən suah pisin. Rəhatəmat iərman əpən, in Lou. Məto roiu, itəmat nakotəu-pən suah pisin u Kristo, itəm Uhgın təmosmegəh e nimisən. Kən nakotəu-pən in məmə nakoatə noan wır, itəm in nolən təwır min itəm koatisiai-in Uhgın.^v ⁵Nian nətəligən rat rəha etəmim^w tatərəməyə e kitat, nətəligən rat min rəhatat koatiu-w-pən kitat məmə okotol nolən rat min e nipətitat. Kən nian Lou tatən məmə okəsotolən nolən rat min əh, tol məmə nikitat tatəht pik nolən rat min, kən koatolkeike moatol təhmın nolən rat min. Tol nəhlan, kəmotol təfagə

u 6:23 Rom 5:12,15 **v 7:4** Rom 6:2,11 **w 7:5** Netəmim rafin koatol təfagə rat məto-inu nətəligən rat rəha etəmim tətətig e kitat rafin. Nətəligən rat əh tatiu-w-pən kitat məmə koatol təfagə rat. Rəhatat nəsanənən tikə məmə okəsotolən təfagə rat motol nolən wır. Uhgın əm titun nos-ipa nətəligən wi kəm kitat.

rat tepət. Kən noa təfagə rat min əh, in nimisən əm. ⁶ Məto roiu, okol kitat kəsətəu-pən minən Lou rəha Moses məmə okotos nəmegəhən lilin, məto-inu tahmen əm məmə kitat kəmotimis e Lou əh. Kən tol nəhlan, Lou təsərəmərən e kitat u-roiu. Kən roiu, kitat slef min rəha Uhgın, məto kəsotətəu-pənən suatip oas o nətəu-pənən Lou itəm kəməte, məto koatətəu-pən suatip wi rəha Narmin Rəha Uhgın.^x

Lou tatol məmə netənim kotol təfagə rat

⁷?Kən kitat okotəhrən? Okəmə naka suah kit otən məmə, “Lou in nat tərət məto-inu tatol məmə kitat koatol təfagə rat.” !Məto kəp, təsətuatipən! Io ekitun əm məmə təfagə rat tahro nulan məto-inu Lou tatəgətun io lan. Okəmə Lou in təməsənən məmə esolən nolən rəha nolkeikən nat kit rəha etəm pisin, kən okol esitunən nolən əh məmə təhrol nulan.^{y z} ⁸ Məto təfagə rat təmaskəlīm nəghatən rəha Lou, mol rəhan in iolwək, kən təmol məmə nolən rəha nolkeikən nat kit rəha etəm pisin təmuwa tepət e nikik. Məto okəmə Lou təpikə, kən təfagə rat rəhan nəsanənən təpikə nəhlan, tahmen məmə tənimis. ⁹ Aupən ikin, nian eməruru əh Lou, nikik təsəhtən təfagə rat rəhak, emətətig wir əm. Məto uarisig emitun məmə Lou əh-ikin, kən nəsanənən rəha təfagə rat təmuwa məmegəh min məskasik, kən enitun məmə ekəike mimis o təfagə rat rəhak. ¹⁰ Kən eməplan məmə nəghatən əh rəha Lou itəm təmuwa məmə otol etənim təmegəh,^a məto nipahrienən təmiuw-pa əm nimisən. ¹¹ Tol nəhlan məto-inu, təfagə rat təmaskəlīm nəghatən rəha Lou, mol rəhan in iolwək, kən təmeiuə-in io. Nikik təməht məmə okəmə emalkut o nətəu-pənən Lou rəha Moses, kən ekos nəmegəhən lilin. Məto enəruru nolən, kən e nəghatən rəha Lou, ekəike mimis o təfagə rat min rəhak.^b ¹² Məto Lou tasim təmisi-pən e Uhgın, kən nəghatən min rəha Lou kəmotisi-pən e Uhgın motasim, motətəuətəp, motəwir motasitu e netənim.^c

¹³ Kən okəmə naka suah kit otən məmə, “Lou in nat təwir, məto təmol məmə ekimis.” !Məto kəp, təsətuatipən! Nian emitun nəghatən rəha Lou itəm in təwir, nikik təmuwin o nolən təfagə rat, kən io emol təfagə rat itəm noan in nimisən. Tol nəhlan, təfagə rat təmol məmə ekimis. Təmol nəhlan məmə ekitun məmə nolən rat min rəhak, ilat təfagə rat pahrien. Kən nian eməplan nəghatən rəha Lou, enitun məmə təfagə rat in nat tərət agin-əh.

¹⁴ Kitat kotitun məmə Lou təmisi-pən e Uhgın. Məto io, io etənim əm. Kən kol-salim-in io məmə io slef kit, kən təfagə rat in rəhak etəm-iasol.

x 7:6 Rom 8:2; 6:4 y 7:7 E nəghatən min rəha ves 7:7-25, nian Pol tatən “io,” məto nipətəi nəghatən u məmə in tatəghat-in netənim rafin. z 7:7 Eks 20:17; Dut 5:21
a 7:10 Luk 10:28; Lev 18:5; Sam 19:7-10; Esik 20:11; Rom 10:5 b 7:11 Jen 3:13
c 7:12 1 Tim 1:8

¹⁵ Esitunən natimnat itəm iakatol, mətō-inu nat wir min itəm iakolkeike mēmā ekol, esolən, mətō iatol əm naka itəm iatətəhau.^d ¹⁶ Ekitun wir mēmā təfagə rat rəhak in nat tərət nat əpnarpin esolkeikeən mēmā ekol. Kən nian ekəto tərət e nikik o təfagə rat u, in nəmtətin kit mēmā Lou tatol rəhan wək, kən Lou in nat wir kit. ¹⁷ Tol nəhlan, sənəmā io itəm iatol təfagə rat min, mətō nolən rəha təfagə rat itəm tətətig e rəhak nətəligən nian rafin, tatol mēmā ekol nolən rat min. ¹⁸ Ekitun mēmā nətəligən rat rəhak otəsegəhan-inən mēmā ekol nat wir kit. Ekitun in nipahrienən mətō-inu iakolkeike mēmā ekol nat itəm təwir, mətō okol esolən. ¹⁹ Nat naka iatol sənəmā in nat wir itəm iakolkeike mēmā ekol, mətō iatol əm təfagə rat itəm esolkeikeən mēmā ekol. ²⁰ Kən okəmā ekol nat naka itəm esolkeikeən mēmā ekol, sənəmā io pahrien u iatol, mətō in təfagə rat itəm tətətig lak tatol.

²¹ Tol nəhlan, iatəplan mēmā nolən kit tatol wək e nəmegəhən rəhak nian rafin. Nolən əh tol nəhlan mēmā, nian iakolkeike mēmā ekol nat wir, mətō təfagə rat huə iuəhkir ron io tatiuw-pən io e təfagə rat. ²² E nikik rafin, iakolkeike Lou rəha Uhgīn, ²³ mətō iatəplan min lou kit min itəm tatol wək e nəmegəhən rəhak itəm tətəluagin ilau rəhak nitunən, məlis io, matol mēmā io slef rəha təfagə rat itəm tatol wək e rəhak nəmegəhən.^e ²⁴ !Kəsi, iatəto tərət pik agin! ?Karmə pah otiləs-irəkis io e nipətik u itəm tatuwin o nimisən? ²⁵ !Pəs kotənwiwi Uhgīn. Iesu Kristo rəhatat ləramərə in otol!

Kən tol nəhlan nəmegəhən rəhak tol min-nulan mēmā, io slef rəha Lou rəha Uhgīn e rəhak nətəligən wi, mətō e nətəligən rat rəhak, io slef rəha lou rəha təfagə rat.^f

Nolən rəha nətəu-pənən Narmin Rəha Uhgīn

8 ¹ Kən nəukəti nəghatən rafin min əh tol min-nulan, mēmā Uhgīn tatən mēmā kitat kotətuatip e niganəmtin mətō-inu kotahatətə e nat itəm Kristo təmol otat. Kən tol nəhlan, Uhgīn kol təsuhən, kən məsələhəuən nəghatən məsolən nalpinən kit rəha netəm min u kəmotuwa kitih ilat Kristo Iesu, ² mətō-inu nəsanənən rəha Narmin, itəm tatos-ipa nəmegəhən wi kəm kitat e Kristo Iesu, in təmikis kitat e nəsanənən rəha təfagə rat ne nimisən. ³ Lou təruru nikisən nəhlan kitat, mol kitat kotətuatip e niganəmti Uhgīn mətō-inu, nətəligən rat rəha etəmim tatol win e nolən itəm Lou tolkeike. !Mətō nat itəm Lou təruru nolən, Uhgīn təmol! Inu, təmah-IPA Nətin ətuatip kən təmuwa etəmim mahmen e kitat.^g Kən Uhgīn təkakil muəh mələhəu nəghatən mol nalpinən o təfagə rat itəm kitat netəmim rafin koatol. In təmol nəhlan nian təmol Netin təmuwa sakrifais o təfagə rat min rafin rəhatat.^h ⁴ Uhgīn təmol nəhlan mēmā,

d 7:15 Kal 5:17 e 7:23 Kal 5:17; 1 Pita 2:11 f 7:25 1 Kor 15:57 g 8:3 Hip 4:15
h 8:3 Wək 13:37-39; Hip 2:14; 7:18; 10:1-2; Fil 2:7

nəghatən ətuatip min rəha Lou okotuwa motol nīpahrienən e nəmegəhən rəhatat itəm kəsotətəu-pənən suatip rəha nətəligən rat rəha etəmim, məto koatətəu-pən suatip itəm Narmin Rəha Uhgın tatəgətun kəm kitat.¹

⁵Netəmim itəm koatətəu-pən nətəligən rat rəha etəmim, nətəligən rəhalat tatuwin əm o nat itəm nətəligən rat rəhalat tolkeike. Məto netəmim itəm koatətəu-pən nolən itəm Narmin Rəha Uhgın tolkeike, nətəligən rəhalat tatuwin əm o nat itəm Narmin Rəha Uhgın tolkeike.

⁶Okəmə nətəligən rat rəha etəmim in tatərəmərə lan, kən suah əh tatətəu-pən əm suatip rəha nimisən. Məto okəmə Narmin Rəha Uhgın tatərəmərə e rəhan nətəligən, kən suah əh tatətəu-pən suatip rəha nəmegəhən ne nəməlinuən. ⁷Tol nəhlan məto-inu, nətəligən rat rəha etəmim, tatol tikimir ilau Uhgın, məto-inu təsətəu-pənən lou min rəha Uhgın, kən in təruru aɡın nətəu-pənən. ⁸Netəmim itəm koatətəu-pən nətəligən rat rəha etəmim, okol kəsotolən niki Uhgın tagien.

⁹Məto itəmat nəsotətəu-pənən nətəligən rat rəha etəmim. Okəmə in nīpahrienən məmə Narmin Rəha Uhgın tətətiɡ etəmat, kən noatətəu-pən nolən itəm Narmin Rəha Uhgın tolkeike. Etəmim itəm Narmin Rəha Kristo təsətiɡən lan, in sənəmə etəmim rəha Kristo.^j ¹⁰Məto Kristo tətətiɡ etəmat. Kən nat ənnapin nīpətītəmat otəkəike mīmīs o təfagə rat, məto narmitəmat tətəmegəh məto-inu itəmat nəkotətuatip e niɡanəmti Uhgın.^k ¹¹Narmin Rəha Uhgın tətətiɡ etəmat, inu Narmin Rəha Uhgın u itəm təmol Kristo İesu təmegəh min e nimisən. Nīpahrienən, nīpətītəmat otīmīs nian kit. Məto e Narmin Rəhan, Uhgın otos-ipən min nəmegəhən e nīpətītəmat.

¹²Piak min ne winik min. O natimnat min əh, kitat kotəkəike katig kətəu-pən nat itəm Uhgın tolkeike, məto kəsotətiɡən kətəu-pən nat itəm nətəligən rat rəha etəmim tolkeike məmə otol, ¹³məto-inu okəmə nəkotətiɡ motətəu-pən nat itəm nətəligən rat rəha etəmim tolkeike, nəkotəkəike motīmīs. Məto okəmə e Narmin Rəha Uhgın nakotohamnu nolən rəha etəmim, kən onəkotəmegəh,^l ¹⁴məto-inu netəmim rafin itəm Narmin Rəha Uhgın tatit ilat, ilat nenəti Uhgın min. ¹⁵Itəmat nəkotitun məmə inu in nīpahrienən məto-inu, Uhgın təmos-ipinə Narmin Rəhan kəm itəmat, kən Narmin təsolən itəmat nakoatəɡin min Uhgın, tahmen e slef kit tatəɡin rəhan etəm-iasol. Kəp, məto Narmin Rəhan təmol məmə Uhgın təməhl itəmat. Kən Narmin tatol məmə kitat kotitun nənən kəm Uhgın məmə, “!Ik rəhatimat tata!”^m ¹⁶Kən Narmin atip Rəha Uhgın tatən kəm narmitat məmə kitat nenəti Uhgın min.ⁿ ¹⁷Kən məto-inu kitat nenətin min, kitat okotos natimnat wir min itəm Uhgın təmələhəu kalin məmə rəhatat. Kən kitat Kristo okotos natimnat min əh. Kitat kotitun

i 8:4 Kal 5:16,25 j 8:9 1 Kor 3:16; 12:3 k 8:10 Kal 2:20 1 8:13 Kal 6:8; Kol 3:5
m 8:15 Mak 14:36; 2 Tim 1:7 n 8:16 2 Kor 1:22

məmә inu nīpahrienән мәто-ину kitat коатәто nahmәән kitat min, кән kotitun mәмә Uhgин otos-ipән nisialiән кәм kitat tahmen e itәм otol e Kristo.^o

Nepәtән әhag-әhag rәha Uhgин itәм tatuwa

¹⁸Ekitun mәмә nahmәән itәм kotatig lan u-roiu, okotәplan mәмә ilat nat әpnapin әm nian Uhgин otol-arәp nepәtән әhag-әhag rәhan e nәmegәhән rәhatat. ¹⁹Nīpahrienән, natimnat rafin itәм Uhgин tәmol, inu nәptән ne natimnat itәм коатәwiә lan, ne neai, ne nat megәh min, ilat коатәsahgin motolkeike pik mәмә okotәplan nian itәм Uhgин otol-arәp mәмә nenәtin min u pah min. ²⁰Koatasipән nәhlan мәто-ину Uhgин tәmol mәмә natimnat rafin itәм in tәmol, ilat коатatig e nelmi nәratән, motәruru nolән wәk wir min itәм rәhalat aupән ikin.^p Ilat кәsotolkeikәән nәhlan, мәто in Uhgин itәм tәmol nәhlan elat. Кән in tәmolkeike mәмә ilat okotәlәhәu-pән rәhalat нәtәligән әskasik lan, ²¹mәмә in otikis ilat e nәmnәmitән ne nimisән itәм ilat kotatig pahrien lan. Кән in otikis ilat nәhlan mәмә in titun nos-ipәнән nepәtән әhag-әhag kitiәh әm кәм ilat itәм otos-ipән кәм nenәtin min.

²²Kitat kotitun mәмә aupән агin мәтоarus-па әh-roiu, natimnat rafin itәм Uhgин tәmol, коатekimis tahmen e pәtән kit itәм tatәto nahmәән mәмә otilәs nәtin. ²³Кән sәnәmә natimnat min әm itәм Uhgин tәmol, ilat коатekimis nәhlan. Мәто kitat min коатekimis nәhlan, nat әpnapin mәмә Uhgин тәmos-ipa rәkis nat wir кәм kitat, u Narmin Rәhan. Кән Narmin in мәsin rәha natimnat wir агin min itәм Uhgин otәpanos-ipa nian kit. Кән roiu коатәsahgin e nian әtuatip mәмә Uhgин otegәhan-in rafin кәм kitat natimnat itәм tәmәhl kitat ron. Кән in otikis nipәtitәt itәм toas, mos-ipa in wi.^q ²⁴Tәmәtuouen e nian Uhgин тәmosmegәh kitat, kitat коатәlәhәu-pән әskasik rәhatat нәtәligән o natimnat min әh. ?Okәmә suah kit тәmos nat kit itәм in тәmatәsahgin, in otәsahgin min o naka? ²⁵Mәто коатәlәhәu-pән rәhatat нәtәligән e nat kit itәм кәsotәplanән әh, кән motol rәhatat нәtәligән тәfәmәh moatәsahgin moatәtul әskasik.

²⁶Кән tahmen mәмә nolән әh тәtasitu etat,^r Narmin Rәha Uhgин тәtasitu etat e rәhatat nәpouән. Kitat kotәruru mәмә naka коатәkәike кәfak ron, мәто Narmin әm Rәha Uhgин татән rәhatat lan nian kitat коатekimis e nolән kit itәм нәghatән tikә lan. ²⁷Кән Uhgин itәм in titun niki netәmim, in titun naka Narmin Rәhan татән, мәто-ину Narmin Rәhan татәfak o iәfak min тәәu-pән нәtәligән rәha Uhgин.^s

Nalpәkauән rәha Uhgин

²⁸Kitat kotitun mәмә, Uhgин тatol mәмә natimnat rafin itәм коатуwa, inәh nat wir min ne nat rat min, ilat rafin коатуwa o nasituән etat itәм

o 8:15-17 Kal 4:5-7; Nol Әpән 21:7 **p 8:20** Jen 3:17-19 **q 8:23** 2 Kor 5:2-4

r 8:26 “nolән әh” татәghat-in nolән rәha нәlәhәu-pән rәhatat нәtәligән әskasik e natimnat wir itәм otәpanuwa. **s 8:27** Sam 139:1

kotolkeike Uhgín, inu kitat netəm itəm in təmaun-in kitat e nalpəkauən rəhan.^t ²⁹Tol nəhlan məto-inu, aupən aupən agin, Uhgín tinitun rəkis məmə kitat okotahatətə lan. Kən e nian əh, in təmən məmə nolən rəhatat otuwa mahmen e Nətin məmə netəmim tərət okotuwa pian min ne winin min, kən in təmaupən maiir, kən in ilis e kitat rafin.^u ³⁰Kən kitat itəm in təmaupən mən məmə okotuwa rəhan, in təmaun-in kitat. Kən kitat u itəm təmaun-in, in təmöl kitat kotətuatip e niganəmtin. Kən kitat u itəm təmöl kitat kotətuatip, in otiləs-ipər mos-ipən nisaiiən ne nepətən əhag-əhag rəhan kəm kitat.

Nolkeikeən asol rəha Uhgín

³¹?Okotən min naka e natimnat min əh? Uhgín in kitat min, matol natimnat rafin məmə ilat natimnat wir min e nəmegəhən rəhatat, kən nat əpnəpin əm okəmə pah tatol tikiwir kəm kitat.^v ³²In təməsəginən o Nətin ətuatip məmə otimis o kitat rafin, məto in təmegəhan-in əm. Kən okəmə in təmos-ipa Nətin kəm kitat, kən in otawte-in natimnat rafin kəm kitat. ³³?Pah titun nətu-pa min nəghatən kit məmə kitat kəmotol tərət? Suah kit tikə, məto-inu, in Uhgín itəm təmöl kitat kotətuatip e niganəmtin, kitat itəm in təmitəpun.^w ³⁴?Kən pah titun nələhəuən nəghatən məmə kitat kotəkəike motos nalpinən? Suah kit tikə, məto-inu Kristo Iesu təmimis o kitat, kən nat kit min, Uhgín təmosmegəh in e nimisən. Kən roiu, in tatəpələh e nikali Uhgín matip, ikin rəha nisaiiən ne nəsanənən, matəfak kəm Uhgín o kitat. ³⁵?Naka titun niləs-irəkisən kitat o nolkeikeən rəha Kristo o kitat? ?Nəratən, o nian iəkis min, o nəratən itəm netəmim koatol kəm kitat, o nəumis, o rəhatat nautə tikə, o ikin tasilə ikin, o nəəp rəha nəluaginən o nohamnuən itəm? Kəp. !Nat kit tikə! ³⁶Nəmegəhən rəhatat tahmen əm e itəm Nəoa Rəha Uhgín tatən məmə,

“Uhgín. Nian rafin, netəmim koatolkeike məmə okotohamnu itimat o nərgəm.

Itimat ekotahmen e sipsip min itəm okohamnu ilat.”^x

³⁷Nipahrienən, e natimnat min əh rafin, Kristo itəm tolkeike kitat, tatol məmə kitat koatol win agin. ³⁸Kən ekitun məmə nat kit tikə agin titun niləs-irəkisən kitat o nolkeikeən rəha Uhgín, inu nimisən, o nəmegəhən, o nagelo min, o iərmis min, o natimnat itəm tatuwa əh-roiu, o natimnat itəm otəpanuwa, o nəsanənən min rafin, ³⁹o natimnat əpəh ilis, o natimnat ləhau agin, o nat kit e natimnat rafin itəm Uhgín təmöl, okol ilat rafin kəsotiləs-irəkisən kitat o nolkeikeən rəha Uhgín itəm koatos o Iəməmə rəhatat Kristo Iesu.

Pol təmölkeike pik məmə netəm Isrel okotahatətə e Kristo

9 ¹Kən roiu iakolkeike məmə ekəghat-in rəhak min netəmim u noanol min rəha Isrel, məmə kəmotapəs Kristo. Iatən nipahrienən

t 8:28 Efes 1:11 u 8:29 Kol 1:18; Hip 1:6 v 8:31 Sam 118:6 w 8:33 Aes 50:8-9
x 8:36 Sam 44:22

mæto-inu itimlau Kristo kitiah em, eseiuæm. Ræhak nætelligæn ne Narmin Ræha Uhgîn katuæn mæmæ nat u iatæn in nipahrienæn. ²Nîkik tæmitægî kæn mætahmæ pik olat nian rafin. ³Okæmæ io ekitun nosæn nalpinæn ne nemæha ræha Uhgîn, kæn inu otasitu o natimak min mæmæ okotahatætæ e Kristo, kæn nikik tæpagien em. Nipahrienæn, nikik tæpagien okæmæ Uhgîn otilæs-irækis io e Kristo itæm iakolkeike pik, okæmæ in otasitu natimak min mæmæ okotahatætæ lan. Ekæn næghatæn u, “natimak min,” mæto-inu e nipætîn, ilat noanol ræha Isrel.^y ⁴Ilat noanol ræha Isrel, kæn natimnat wir min u ræhalat: Uhgîn tæmæhl ilat mæmæ nenætîn min, kæn tæmol æp ræhan nepætæn æhag-æhag kæm ilat,^z kæn mos-ipæn min nænîækisæn min ræha nasituæn,^a kæn mos-ipæn min Lou kæm ilat, ne næfakæn æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn, ne nænîækisæn min. ⁵Kæn tîpîlat min, ilat netæm-iasol min ræha Uhgîn aupæn, kæn e nipætîn ikin, Kristo tæmisi-pæn e noanol ræhalat, kæn in Uhgîn itæm in ilis e natimnat rafin, itæm okatænwiwi em nulan kætæn namnun tikæ. Æwæh.

Suatîp itæm Uhgîn tæmitæpûn netæmim lan

⁶Noanol ræha Isrel kæmæsotahatætææn e Kristo, mæto nolæn æh tæmæsolæn mæmæ Uhgîn tateiuæ e ræhan nænîækisæn, mæto-inu sænæmæ ilat rafin itæm kæmotisi-pæn e noanol ræha Isrel, ilat netæm Isrel pahrien. ⁷Kæn e nolæn æh inæh, ilat itæm kæmotisi-pæn e Epraham, ilat sænæmæ netæm pahrien ræha Epraham. Mæto Uhgîn tæmæn kæm Epraham mæmæ, “Noanol ætuatîp ræham otisi-pæn e nîta ræha Aisak.”^b ⁸Nipætîn nat u mæmæ, ilat u kæmotaiir e noanol ræha Epraham sænæmæ ilat rafin nenæti Uhgîn min. Mæto nenæti Uhgîn pahrien, ilat netæmim itæm kæmotaiir e nænîækisæn ræha Uhgîn. Kæn ilat u noanol pahrien ræha Epraham.^c ⁹Tol næhlan mæto-inu Uhgîn tæmæn-iækis kæm Epraham min-nulan, “E nian ætuatîp, oekitellig-pa, kæn Sera tinilæs rækis nætîn kit iærman.”^d

¹⁰Mæto næghatæn tæsolæn namnun ikin-u. Næti Sera u Aisak tæmit Repeka, kæn in tæmilæs mil mil kæiu. Ræhalau tata kitiah em, pipi rat ræha noanol min ræha Isrel u Aisak. ¹¹Mæto nian mil mil u kæmæsuaïiræn æh, kæn mæsioalæn æh nat kit itæm tæwir o tærat, Uhgîn tæmæn-ipæn næghatæn kit kæm Repeka. Kæn næghatæn u tatægætun wir mæmæ Uhgîn tîtæpûn netæmim tætau-pæn em ræhan nætelligæn, ¹²mæto sænæmæ mæmæ kitat kæmotol nat wir kit or nat tærat kit. Uhgîn tæmæn kæm Repeka mæmæ, “Nîta ræha nætîm asol lan, ilat okotol wæk em kæm ræha in ækæku lan.”^e

y 9:3 Eks 32:32 z 9:4 Eks 16:10; 24:15-18; 33:12-23; 40:34-38 a 9:4 Nænîækisæn ræha nasituæn neen tol min-nulan: (Noah) Jen 9:8-17; (Epraham) Jen 12:2-4, 15:9-21, 17:1-27; (Isrel) Eks 19-24; (Finehas) Nam 25:10-13; (Tefit) 2 Saml 7:5-16; (Isrel - in wi) Jer 31:31-34 b 9:7 Jen 21:12 c 9:8 Kal 4:23 d 9:9 Jen 18:14 e 9:12 Jen 25:23

¹³Kən inu tatətəu-pən əm nəghatən e Naoa Rəha Uhgîn itəm tatən məmə, “Emolkeike Jekop, mətə emetəhau Esao.”^f

¹⁴?Okotəhrən əh-roiu? ?Okotən məmə nolən rəha Uhgîn təsətuatipən? !Kəp! Kotitun məmə in tatol tətuatip ¹⁵mətə-inu Uhgîn təmən kəm Moses məmə,

“Oekasəkitun netəmim itəm ekitəpun ilat,

kən ekol nolən təwir kəm netəmim itəm ekitəpun ilat.”^g

¹⁶Kən tol nəhlan, kitat kəsotosən nəniəkisən rəha Uhgîn o nat kit itəm koatol, tahmen məmə koatolkeike pik in, o mətə-inu kitat koatol wək ron, kəp. Koatos əm e nasəkitunən rəha Uhgîn.^h ¹⁷E Naoa Rəha Uhgîn, in tatən kəm Fero, kig rəha Ijip məmə, “Emiləs-ipər ik o nat kitəh əm u məmə netəmim okotəplan rəhak nəsanənən e nəmegəhən rəham, məmə netəmim okotən-iarəp nərgək e nətueintən rafin.”ⁱ ¹⁸Kən nipəti nat u məmə, Uhgîn tətəsəkitun netəmim neen mətə-inu in atip tolkeike məmə otol mihin. Kən in tatol netəmim neen məmə ilat kotapəs nətoən rəhan nəghatən mətə-inu in atip tolkeike məmə otol mihin.

¹⁹Kəm-naka itəmat kit otətapəh ron io məmə, “Okəmə Uhgîn tatol netəmim neen məmə ilat kotapəs nətoən rəhan nəghatən, kən ilat okotəkəike motol nəhlan. ?Kən tahro Uhgîn tatən məmə ilat kəmotol təfagə rat?” ²⁰Mətə ekuhalpîn nəghatən u məmə, ik etəmim əm. Tahro natuhalpîn əsanən nəghatən rəha Uhgîn. Nikitəmat təht-tu. Nuwigi nat kəmöl e noantənimtə, kol təsənən kəm etəm təmöl məmə, “?Nəmahro mol io məmə ekol nulan?”^j ²¹Etəmim itəm tatol natimnat e noantənimtə, in titun nosən noantənimtə kit mol nuwigi nat lan kəiu, kit itəm təwir rəha nolən lafet, kən kit min rəha wək əpnəpîn əm.^k

²²Kən Uhgîn titun nətəu-pənən nolən ahmen-ahmen əm e netəmim. Okəmə in tolkeike, in titun nolən ilat məmə otərəkin ilat. In tolkeike məmə otol-arəp məmə neməha tatol o təfagə rat, kən in otol nalpînən asol kəm netəmim itəm koatol təfagə rat. Mətə nat əpnəpîn in tatol nəhlan, rəhan nətəligən kaifəməh məsol uəhaiən nalpînən kəm ilat itəm koatol məmə nikin otahmə. ²³Rəhan nətəligən kaifəməh nəhlan məmə in otol-arəp nəwirən asol rəhan kəm netəm min u itəm in tolkeike məmə otəsəkitun ilat. In təmöl əpen-əpenə ilat aupən aupən agin məmə ilat okotətig e nəwirən rəha Uhgîn əpəh e nego e neai. ²⁴Inu kitat rafin itəm in təmītəpun, kən sənəmə noanol əm rəha Isrel, mətə Iaihlə min. ²⁵Tahmen əm e naka u Uhgîn təmən e Naoa u rəha Hosea məmə,

“Netəm min əh itəm sənəmə rəhak netəmim,
ekaun-in ilat məmə, ‘rəhak min netəmim.’

Kən netəmim itəm eməsolkəikəən ilat aupən,

ekaun-in ilat mēmā, ‘netāmim itām iakolkeike.’^l

²⁶ Kən ikin-u ətuatip, itām emən kəm ilat mēmā, ‘Itəmat sənəmā rəhak min netāmim,’

netāmim okotaun-in ilat mēmā, ‘Ilat nenəti Uhgīn itām tatəmegəh.’^m

²⁷ Kən ien Aesea təmatəghat-in noanol min rəha Isrel e nian tatən-iarəp mēmā,

“Nat əpnapin netām Isrel kotepət tahmen e nīməkləkil əpəh itəhəi, mətə Uhgīn otosmegəh əm ilat noan məsin, ²⁸ mətə-inu Iərəmərə in otol rafin uəhai əm rəhan nəghatən o nos-ipənən nalpinən kəm netāmim e nətueintən.”ⁿ

²⁹ Kən tahmen e nəghatən itām ien Aesea təmən aupən mēmā,

“Okəmā Iərəmərə Əsanən Pīk Agin in təsegəhan-inən itat mēmā rəhatat nita məsin okotəmegəh, okol kitat kəpotuwa motahmen e netāmim rəha Sotom ne Komora itām in təmərəkin agin ilat.”^o

Netām rəha Isrel kəməsotahatətəən

³⁰ ?Naka nīpəti nəghatən min u? Nīpətin tol min-nulan mēmā, Iaihlua min itām kəsotalkut əskasikən mēmā okotətuatip e niganəmti Uhgīn, Uhgīn təmol ilat kotətuatip e niganəmtin e nahatətəən rəhalat. ³¹ Mətə netām Isrel kəmotalkut pīk e suatip rəha nətəu-pənən Lou mēmā ilat kotətuatip e niganəmti Uhgīn. Mətə ilat kəsotətuatipən. ³² ?O naka? Mətə-inu ilat kəmotalkut pīk mēmā okotətuatip e niganəmti Uhgīn o nolən wir min rəhalat, mətə kəsotətəu-pən suatip rəha nahatətəən. Ilat koatoh pīkən “Kəpiel Rəha Noh Pīkənən.”^p ³³ Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgīn itām tatən mēmā,

“!Otəplan-tu! Emələhəu kəpiel kit əpəh Saeon^q mēmā netāmim okotoh pīkən,

in kəpiel itām otol ilat kotəme.

Mətə etāmim itām tətahatətə e Suah əh, okol in otəsaulisən nian tatətul e niganəmti Uhgīn.”^r

10 ¹ Pīak min ne wīnik min. Iakolkeike pīk mēmā Uhgīn otosmegəh netām Isrel, kən nian rafin iatəfak ron. ² Io iatən-iarəp kəm itəmat mēmā ilat kotalkut pīk o nolən natimnat itām otol niki Uhgīn tagien. Mətə nolən rəhalat təsisi-pənən e nitunən itām tətətuatip. ³ Okol ilat kəsotətəu-pənən suatip rəha Uhgīn mēmā ilat okotuwa kətətuatip e niganəmtin, mətə-inu ilat kotəruru suatip rəhan, kən motalkut mēmā okotətəu-pən rəhalat atip suatip, suatip rəha nətəu-pənən Lou. ⁴ Kristo təmol namnun e suatip rəha nətəu-pənən Lou mēmā etāmim in tətətuatip e niganəmti Uhgīn. In təmol namnun e suatip əh mēmā netāmim rafin itām koatahatətə lan, ilat rafin okotətuatip e niganəmti Uhgīn.

l 9:25 Hos 2:23 m 9:26 Hos 1:10 n 9:28 Aes 10:22,23 o 9:29 Aes 1:9

p 9:32 Aes 8:14 q 9:33 ‘Saeon’ in nərgin kit min rəha Jerusalem. r 9:33 Aes 8:14; 28:16

Nāmegāhān itām Uhgīn tatos-īpa, in rāha netāmim rafin

⁵Moses tāmāte nāghatān kit e suatip rāha nātāu-pānān Lou māmā suah kit tuwa mātūatip e niganāmti Uhgīn. In tāmān māmā, “Etāmim itām tatol natimnat rafin agin-āh itām Lou tatān, in otos nāmegāhān lilin.”^s ⁶Māto suatip rāha nahatātān māmā suah kit tuwa mātūatip e niganāmti Uhgīn in tāpīā ām, tahmen e Naoa Rāha Uhgīn itām tatān māmā, “Āsānān māmā nakākāike muwin āpāh e nego e neai,”^t māmā onakegās-in Kristo mīlās meiuaiu muwa māmā otasitu lam. ⁷Kān tatān mīn māmā, “Āsānān māmā nakākāike muwin āpāh lāhau e ikīn rāha netām kāmōtīmīs ikīn,”^u māmā nakīlās-īarāp Kristo mol tāmēgāh mīn e nīmīsān. ⁸?Māto, tatān mīn naka? Tatān māmā, “Nāghatān Rāha Uhgīn in iūhkir ām ron ik. In āpāh e nohlīm ne nīkim.”^v Nāghatān u in nāghatān rāha nahatātān itām iōatān-īarāp. ⁹Tol nāhlan māto-inu, okāmā nakān-īarāp e nohlīm māmā Iesu in Iērāmārā, kān okāmā nakahatātā e nīkim māmā Uhgīn tāmōsmegāh in e nīmīsān, kān Uhgīn otōsmegāh ik. ¹⁰Kān inu nīpahriēnān nāhlan māto-inu Uhgīn tatol etāmim kit tatātūatip e niganāmtin nian suah āh tātāhatātā lan pahriēn e nīkin. Kān Uhgīn tātōsmegāh etāmim kit nian in tatān-īarāp e nohlīm māmā Iesu in Iērāmārā rāhan. ¹¹Tahmen e Naoa Rāha Uhgīn itām tatān māmā, “Netāmim rafin itām koatāhatātā e suah āh, okol ilat okāsotaulīsān nian okōatātul e niganāmti Uhgīn.”^w ¹²Nāghatān āh in rāha netāmim rafin, nat āpnāpīn okāmā ik noanol rāha Isrel, o Iaihlūā kit, māto-inu Iērāmārā kitīāh ām u tatērāmārā mātawte-in rāhan nāwīrān kām netāmim rafin itām koatātāpāh ron.^x ¹³Tahmen e Naoa Rāha Uhgīn itām tatān māmā, “Netāmim rafin itām koatāun-in nārgi Iērāmārā māmā otōsmegāh ilat, in otōsmegāh ilat.”^y

¹⁴?Māto netāmim okōtahro motāun-in Iērāmārā o nosmegāhān ilat, okāmā kāsotāhatātān lan? ?Kān okōtahro motāhatātā lan okāmā kāsotātōān nāmnūsān lan kit? ?Kān okōtahro motāto nāmnūsān okāmā suah kit tāsān-īarāpān kām ilat? ¹⁵?Kān netāmim okōtahro kān-īarāp nāmnūsān tāwir okāmā Uhgīn tāsāhl-īpānān ilat? Tahmen e Naoa Rāha Uhgīn itām tatān māmā, “!In nat wir agin nian suah kit tatuwa o nān-īarāpān nāmnūsān tāwir!”^z

¹⁶Māto sānāmā netām Isrel rafin itām kāmōtos e nīkilat nāmnūsān tāwir. Tahmen e nāghatān itām Aesā tāmāte māmā, “Iērāmārā, netāmim tākāku ām kāmōtān nīpahriēnān e nāghatān rāhatīmat.”^a ¹⁷Kān tol nāhlan, nahatātān tātīsī-pān e nat itām nakātāto, kān nat itām nakātāto tātīsī-pān e nāmnūsān itām katān e Kristo.

s 10:5 Lev 18:5 t 10:6 Dut 30:13 u 10:7 Dut 30:13 v 10:8 Dut 30:14
 w 10:11 Aes 28:16 x 10:12 Efes 3:8 y 10:13 Joel 2:32 z 10:15 Aes 52:7
 a 10:16 Aes 53:1

¹⁸ ?Mæto ekætəpəh məmə, ilat kəmotətəto o kəp? Əwəh, kəmotətəto. Naoa Rəha Uhgín tatən məmə,

“Nəghatən təmuwin e ikin min rafin e nətueintən,
təmuwin ikin min rafin agin.”^b

¹⁹ ?Kən ekætəpəh əm o nat kit min məmə, netəm Isrel kəmotitun, o kəp? Əwəh, kəmotitun. Moses təmaupən mən məmə,

“Ekol itəmat nakotetə netəmim e kantri ənpəpən əm itəm ekol təwir kəm ilat,
kən ekol neməha tol itəmat mətə-inu ekol təwir kəm kantri min itəm kotalməl.”^{c d}

²⁰ Kən uarisig Aesea təsəginən o nənən məmə,

“Netəmim itəm kəsotəgəs-inən io, kəmotəplan io;
Netəmim itəm kəsotəpəh-inən io, emol-arəp atip io kəm ilat.”^e

²¹ Mæto Aesea təmən nəghatən rəha Uhgín e netəm Isrel məmə,

“E nian rafin, nian rafin, eməg-əfəməh-in nelmək məmə ekasitu etəmat,
itəmat itəm nakoatəht nəwiak moatəuhlin məntaatəmat ron io.”^f

Uhgín tətəsəkitun əh netəm Isrel

11 ¹ Pəs ekætəpəh o nəghatən kit e netəm Isrel. ?In pahrien məmə Uhgín təməuhlin mentan o rəhan netəmim o kəp? !Kəp! Otəplan-tu io. In təməsəuhlinən məntaan kəm io u etəm Isrel, noanol rəha Epraham, nita rəha Benjamin.^g ² Aupən aupən agin, Uhgín təmitəpun noanol rəha Isrel məmə in otolkeike ilat, kən ilat okotuwa rəhan min netəmim. Kən in təməsəuhlinən məntaan olat. Nəkotitun o kəp məmə naka Naoa Rəha Uhgín tatən e Elaija. In təmatəpəh əskasik o Uhgín matən-iarəp nəratən itəm Isrel təmol. ³ In təmə, “Tərəmə, kəmotəhamnu rəham ien min motəhalkin-ohalkin rəham olta min. Kən io pisin əm ekətətig, kən moatalkut min məmə okotəhamnu io.”^h ⁴ ?Mæto Uhgín təmən-ipən naka kəm in? In təmən məmə, “Iatəskəlim netəmim sepen-taosan məmə rəhak min, itəm kəsotəfakən əh kəm uhgín eiueiuə u Paal”ⁱ ⁵ Kən təhmen əm əh-roiu, netəm Isrel noan məsin əh-ikin itəm Uhgín təmitəpun ilat e rəhan nəwİRən. ⁶ Kən okəmə Uhgín tətəsmegəh ilat e nəwİRən rəhan, kən təməsolən e natimnat təwir min itəm ilat koatol. Mæto okəmə təposmegəh ilat mətə-inu ilat koatol natimnat wir min, kən nəwİRən itəm Uhgín tətawte-in kəm ilat, in tol pisin, kən

b 10:18 Sam 19:4 **c 10:19** Dut 32:21 **d 10:19** Nipahrienən, netəm Isrel kəmotitun nəghatən rəha Uhgín, mæto ilat kəməsotolkeikeən məmə okotətəlig-in. Kən tol nəhlan, Uhgín təmos-ipən nəghatən kitəh əm kəm Iaihlua min məmə in otol netəm Isrel kotetət ilat ron. **e 10:20** Aes 65:1 **f 10:21** Aes 65:2 **g 11:1** 1 Saml 12:22; Sam 94:14; Fil 3:5 **h 11:3** 1 King 19:10 **i 11:4** 1 King 19:18

sənəmə nat kit itəm in tətawte-in kəm ilat, in nətouən əm o rəhalat wək.^j

⁷?Kən tahro? Netəmim tepət rəha Isrel kəmotegəs-in pik suatip rəha nuwamən mətuatip e niganəmti Uhgın, məto kəməsotosən. Məto ilat itəm Uhgın təmitəpən, kəmos. Məto ilat rafin əh itəm kəməsotosən, Uhgın təmol ilat məmə kotapəs nətəən rəhan nəghatən. ⁸Tahmen əm e itəm Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,

“Kən mətoarus-pa u-roiu, Uhgın təmol məmə nətəligən rəhalat tətəpəl əlu-əlu,

kən mol məmə niganəmtilat təpis,
kən mol məmə matəlgilat talu.”^k

⁹Kən Kig Tefit təmən məmə,

“Pəs rəhalat nagwənən tepət otuwa mahmen e noanikulu kit, itəm otohəsin ilat, mol ilat kotən məmə natimnat rafin təwir əm.

Pəs rəhalat natimnat wir okotuwa kəpiel kit rəha noh pikənən ne nalpənən kəm ilat.

¹⁰Pəs niganəmtilat tapinəp məmə kosotəplanən nat,

Pəs noankawilat təfaiu kitiəh o nərətən rəhalat namnun təkə.”^l

Suatip rəha Uhgın o nosmegəhən Iaihlua min

¹¹?Kən ekətapəh min məmə, netəm Isrel kəmotoh pikən motiet motorin məmə okol kəsotətul minən? !Kəp! O rəhalat nəkakiəhən, Uhgın təmol suatip o nosmegəhən Iaihlua min məmə otol netəm Isrel kotetet netəm min əh, kən motolkeike rəhan nəwirən.^{m 12}!Tol nəhlan, okəmə Iaihlua min kəmos nəwirən rəha Uhgın məto-inu netəm Isrel kəmotapəs nosmegəhən rəha Uhgın, kən netəm Isrel rafin itəm Uhgın təmitəpən rəkis, nian ilat okotahatətə e Kristo, nəwirən rəha Uhgın otuwa mepət!

¹³Roiu iatəghat kəm itəmat Iaihlua min. Məto-inu io aposol rəhatəmat Iaihlua min, io iatənwiwi rəhak wək ¹⁴məmə, io ekol məta natimak min netəm Isrel kotətəhak ron, kən e nolən əh Uhgın otosmegəh neen.

¹⁵Nian Uhgın təməuhlin məntaan o netəm Isrel, kən in təməmik Iaihlua min kəmotuwa iohlin min. Məto nian in otəmik netəm Isrel kotuwa min ron, inu in nat asol kit, tahmen e netəm kəmotimis kəmotəmegəh min.

¹⁶Okəmə netəmim kotələhəu kalin nəwitai piret rəha nagwənən wi məmə rəha Uhgın, kən piret apiəpiə, in min rəha Uhgın.ⁿ Kən e nəghatən rəha nig, okəmə nəukətın rəha Uhgın, kən nelmin min, ilat min rəha Uhgın.

j 11:6 Kal 3:18 k 11:8 Dut 29:4; Aes 29:10 l 11:10 Sam 69:22,23 m 11:11 Wək 13:46
n 11:16 Nəghatən u rəha piret təmisi-pən e Oltesteman. In tatəghat-in nian koatos nagwənən wi e nasumən. Netəmim koatol piret lan, kən motaupən katos-ipən nəwitai piret məsin kəm Uhgın. Kən in tatəgətən məmə piret tapiepiə, in min rəha Uhgın, kən ilat kotitun nunən. Nam 15:19,20

Nəghatən u, nipətin tēmə okəmə Epraham ne mipin min aupən, ilat rəha Uhgīn, kən noanol min rəhalat, ilat min rəha Uhgīn.

¹⁷Məto nelmi nig min neen rəha nasum-inən, Uhgīn təmatgəhl rəkis, inu tahmen e netəmim neen rəha Isrel. Kən itəmat Iaihlua min, nəkotahmen e nelmi nig u olif ərnapin min e nikipin. Uhgīn təmīlpin itəmat e nəukəti nig məmə nakoatos nəmelat, kən roiu nakoatos nəwīrən itəm Uhgīn təmən-iəkis kəm Epraham ne nətin min u in nəukəti nig.^{o p}

¹⁸Məto itəmat Iaihlua min, nəsotəghat ausitən məmə Uhgīn təmīlpin itəmat e nig itəm təmatgəhl rəkis ikin, u tahmen e netəm Isrel neen. Sotaluinən məmə nəukəti nig tətəgwən itəmat, məto sənəmə itəmat nelmi nig nakotəgwən nəukəti nig. ¹⁹Kəm-naka suah kit otən məmə, “Uhgīn təmatgəhl rəkis nelmi nig min neen məmə otīlpin io ekos nəmelat.” ²⁰In nipahrienən, məto tətəgəhl rəkis ilat məto-inu kəsotahatətəən e Uhgīn. Kən itəmat nakoatəpər-ipən e nəukəti nig e nahatətəən əm rəhatəmat. Tol nəhlan, əsotəsitən ron, məto itəmat nəkotəkəike motəgin, ²¹məto-inu Uhgīn təmatgəhl rəkis nelmi nig ətuatip neen nəhlan, kən okəmə nəkəsotəkəikeən o nosən nahatətəən əskasik lan, kən in otətgəhl rəkis itəmat.

²²Otətəlig-in nolən kərən mil rəha Uhgīn kəm netəmim: in tatol təwir kəm neen, kən matələhəu nəghatən əskasik kəm neen min. In təmələhəu nəghatən əskasik o netəmim itəm kəmotəht nəwian, məto in tatol təwir kəm itəmat, okəmə nəkotəkəike motəhatətə lan o rəhan nəwīrən. Məto okəmə nakotəpəs nahatətəən lan, kən in otətgəhl rəkis min itəmat.^q

²³Kən okəmə netəm Isrel kotitəlig-pa min kahatətə e Uhgīn, kən in otīlpin min ilat e nəukətin, məto-inu tatos nəsanənən o nolən nəhlan. ²⁴Kən nipəti nəghatən u məmə, itəmat Iaihlua min, itəmat nəkotahmen e nelmi nig u olif ərnapin əpəh e nikipin itəm Uhgīn təmətə rəkis, kən mīlpin-pən e nig u olif e nasumən rəhan. Nolən əh sənəmə nolən ətuatip kit rəha nig, o nīləsən nelmi nig pisin kit mīlpin-pən e nig pisin kit. Məto noanol min rəha Isrel, kotahmen e nelmi nig u olif əpəh e nasumən. Kən roiu timətig məmə Uhgīn otīlpin min ilat e nəukətilat ətuatip.

Uhgīn tətəsəkitun netəmim rafin

²⁵Piak min ne wīnik min. Iakolkeike məmə nəkotitun nat anion u məmə, itəmat nəsotīləs-ipər pikən itəmat. Uhgīn təmōl məmə netəmim neen rəha Isrel kəmotəpəs nətəən rəhan nəghatən. Məto nolən əh otətətig əh mətoarus-pa Iaihlua min rafin itəm Uhgīn təmītəpun, ilat okotəhatətə lan. ²⁶Kən e nolən əh, Uhgīn otosmegəh rafin netəm rəha Isrel. Tahmen əm e itəm Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə,

o 11:17 Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Kən roiu, nakoatos nahui nig wir rəha nəukəti nig u olif.” p 11:17 Efes 2:11-19 q 11:22 Jon 15:2,4

“Etəm otosmegəh netəmim otisi-pən e noanol rəha Isrel;’
in otos-irəkis nolən rat rəha noanol rəha Isrel.

²⁷ Kən inu nənəkisən rəha nasituən rəhak kəm ilat məmə ekafəl rəkis
təfagə rat rəhalat.”^s

²⁸ Noanol min rəha Isrel kəmotapəs namnusən təwir rəha Iesu Kristo,
kən tol nəhlan, ilat kəmotuwa tikimir min rəha Uhgîn. Məto nat u in
o nəwirən rəhatəmat məto-inu roiu, Uhgîn təmos-ipinə rəhan nəwirən
kəm itəmat Iaihlua min. Məto Uhgîn tatolkeike əh netəm Isrel məto-inu
in təmitəpun ilat, kən ilat nita rəha Epraham, Aisak, ne Jekop. ²⁹Tol
nəhlan məto-inu, nian Uhgîn təmitəpun rəkis netəmim kən mol təwir
kəm ilat, okol in təsəuhlin minən rəhan nətəligən. ³⁰Itəmat u Iaihlua
min itəm aupən nəmoatəht nəwia Uhgîn. Məto roiu, Uhgîn təmasəkitun
itəmat məto-inu netəm Isrel kəmotəht nəwian. ³¹Kən e nolən ahmen-
ahmen əm, netəm Isrel koatəht nəwia Uhgîn roiu, məmə Uhgîn titun
nasəkitun minən ilat. Tol nəhlan məto-inu roiu ilat koatəplan məmə
Uhgîn təmasəkitun itəmat, kən mətə ilat okotolkeike məmə Uhgîn otol
mihin min elat. ³²Netəmim rafin koatəht nəwia Uhgîn, kən in tatol məmə
rəhalat nolən rat tətəskəlīm ilat rafin agin, ko ilat atip kəsotikisən ilat. In
təmol nəhlan məmə in titun nasəkitunən ilat rafin.

Nolən rəha Uhgîn in təwir agin

³³!Otəplan-tu! !Nəwirən rəha Uhgîn kəm netəmim, ne nenatigən rəhan,
ne nitunən rəhan, ilat rafin kotepət agin-əh! Kitat kotəruru nitunən nolən
rəha netəligən rəhan, ne rəhan suatip min. Inu tahmen-pən əm e Naoa
Rəha Uhgîn itəm tatən məmə,

³⁴ “Suah kit tikə itəm titun natimnat itəm tətətig e nətəligən rəha Uhgîn.
Kən suah kit tikə itəm in titun nos-ipənən nəghatən kit məmə otasitu
e Uhgîn.”^t

³⁵ “Suah kit tikə itəm titun nos-ipən atipən rəhan kit nat kit kəm Uhgîn
məto-inu, natimnat rafin agin rəha Uhgîn rəkis.”^u

³⁶Tol nəhlan məto-inu Uhgîn təmol natimnat rafin, kən natimnat rafin
koatətig məto-inu nəsanənən rəhan tətəskəlīm ilat, kən natimnat rafin
in təmol məmə rəhan.^v !Pəs kitat kotos-ipən nənwiwən kəm in tatuwin
matuwin namnun tikə! Əwəh.

Sakrifais itəm nəmegəhən tətətig lan

12 ¹Piak min ne winik min. Məto-inu Uhgîn təmasəkitun kitat,
ekətapəh əskasik otəmat məmə nakotos-ipən nipətəmat rafin

r 11:26 Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, ‘otisi-pən Saeon.’ Saeon in nərgin kit min
rəha Jerusalem, kən in tatəpsen-pən noanol rəha Isrel. **s 11:27** Aes 59:20,21; Aes 27:9;
Jer 31:33,34 **t 11:34** Aes 40:13 **u 11:35** Job 41:11 **v 11:36** 1 Kor 8:6; 11:12; Kol 1:16

kəm Uhgín tahmen e sakrifais kit itəm tatəmegəh, kən nəmotələhəu kalin məmə rəhan, kən nīkin tətəgien lan. Inu suatip ətuatip itəm onəkotəfak kəm Uhgín lan.^w ²Sotosən nolən rəha netəmim e nətueintən, məto otegəhan-in pəs Uhgín otəuhlin rəhatəmat nətəligən tuwa muwiwi məmə nolən rəhatəmat okotuwa motəwir. Kən tol nəhlan, itəmat onəkotitun nakilən, kən nitunən, kən nitəpunən nolən wir min itəm Uhgín tolkeike, inu nolən min itəm kotəwir, ne nolən min itəm kotol nīkin tagien, ne nolən min itəm kotətuatip.

³Kən e nəwirən itəm Uhgín təmawte-in kəm io, iatən-ipinə kəm itəmat rafin məmə sotiləs-ipər atipən nətəligən rəhatəmat. Məto e nətəligən ətuatip, otəplan nəsənənən min itəm Uhgín təmos-ipinə kəm itəmat e nahatətəən rəhatəmat e Kristo. Kən nian nəkotəplan nəsənənən min əh, otəplan rəhatəmat nolən min, kən motakil motəplan məmə rəhatəmat nolən min kotəwir motahmen katətəu-pən rəhatəmat nahatətəən, o kəp.^x ⁴Suah kit nīpətīn kitiəh əm, məto tatos nolin-olin tepət, kən nolin-olin nīpətīn min əh, rəhalat əh-ikin wək pisin pisin min itəm koatol. ⁵Kən tahmen-pən əm e netəm koatahatətə e Kristo. Kitat tepət, məto kotuwa nīpətīn kitiəh əm lan, kən motəgile atip əm e kitat min.^y ⁶Kən Uhgín təmos-ipa nəsənənən o nolən wək pisin pisin min tətəu-pən nəwirən rəhan itəm təmawte-in kəm kitat. Uhgín tatos-ipən kəm suah kit nəsənənən o nən-iarəpən nəghatən rəhan itəm in tatos-ipən ətuatip kəm in. Kən pəs suah u otən-iarəp nəghatən min əh tətəu-pən nahatətəən rəhan. ⁷Okəmə suah kit tatos nəsənənən o nasituən, pəs in tasitu; okəmə in tatos nəsənənən o nəgətunən, pəs in təgətun; ⁸okəmə in tatos nəsənənən o niləs-ipərən nətəligən, pəs in tiləs-ipər; okəmə in tatos nəsənənən o nos-ipənən məni, pəs in tos-ipən tepət; okəmə in tatos nəsənənən o nitən niməfak, pəs in tol e nīkin rafin; okəmə in tatos nəsənənən o nasəkītunən, pəs in tol e nīkin agien.^z

Suatip rəha nolkeikeən netəmim

⁹Nolən rəha nolkeikeən rəhatəmat o netəmim, təkəike muwa nolkeikeən pahrien. Otetəhau nolən rat min, kən motaskəlim əskasik nolən wir min. ¹⁰Otolkeike itəmat min tahmen məmə itəmat piatəmat ne winitəmat min. Itəmat kitiəh kitiəh nakotalkut pik məmə onəkotisiai-in itəmat min.^a ¹¹Otəkəike nian rafin o nolən wək rəha Uhgín e nīkitəmat rafin məsotərouən, tahmen e nigəm tatuəp. ¹²Otagien məto-inu nəmotələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən e Uhgín. Kən nian nəratən tatuwa, otol rəhatəmat nətəligən təfəməh. Kən motəghat kəm Uhgín e nəfakən nian

w 12:1 Rom 6:11,13; 1 Pita 2:5 x 12:3 Efes 4:7; Fil 2:3 y 12:4-5 1 Kor 12:12,27
z 12:6-8 1 Kor 12:4-11; 1 Pita 4:10-11 a 12:10 1 Pita 1:22

rafin.^b ¹³Otaŵte-in kəm netəmim rəha Uhgīn nat naka itəm rəhalat tikə. Otəkəike motol təwir kəm iapispis min itəm koatuwa imatəmat ikin.^c

¹⁴Otətapəh o Uhgīn məmə otol nəwirən kəm netəm koatol nərətən kəm itəmat. Sotaun-inən nərətən tuwa olat, mətə otətapəh o Uhgīn məmə otol nəwirən kəm ilat.^d ¹⁵Otagien itəmat netəm koatagien. Kən otasək itəmat netəm koatasək. ¹⁶Otol rəhatəmat nətəligən tahmen-ahmen əm etəmat rafin, nikitəmat təsəhtən məmə itəmat neen ilis, mətə nikitəmat otagien əm nakotan kələh əm itəmat netəm u ləhau. Nikitəmat təsəhtən məmə nakotenatig wir.^e

¹⁷Okəmə suah kit tatol tərət kəm itəmat, əsotalpinən rəhan nolən. Onəkotəkəike motalkut məmə nəkotol nolən itəm netəmim rafin okotəplan məmə tətutip.^f ¹⁸Otol natimnat rafin itəm nəkotitun nolən məmə itəmat nəkotatig e nəməlinuən itəmat netəmim rafin. ¹⁹Piak min ne winik min. Sotalpinən nitai təfagə rəha suah kit, mətə otapəs əm məmə Uhgīn otəpanələhəu nalpinən ne neməha kəm in, mətə-inu e Naoa Rəha Uhgīn, Iərəmərə tatən məmə, “In rəhak pisin əm wək o nalpinən nitai təfagə. Io ekol nəhlan.”^g ²⁰Mətə itəmat nəkotol əm məmə Naoa Rəha Uhgīn tatən mihin məmə,

“Okəmə rəham tikimir nəumis tatus,
os-ipən nagwənən kəm in;
okəmə in tatoaoa,
os-ipən nat kit kəm in tənim.
Nian natol natimnat min u,
in otaulis pik lan.”^h

²¹Sotegəhan-inən məmə nolən tərət otətoarus itəmat miləs-iəhau itəmat, mətə otol məmə rəhatəmat nolən təwir otiləs-iəhau nolən tərət.

Nərəmərəən rəha kapman

13 ¹Pəs kitat rafin okotəkəike katig ahgin kapman, mətə-inu nepətən o nərəmərəən rafin tətisi-pən e Uhgīn, kən kapman rafin itəm kotatig, Uhgīn pisin əm tatiləs-ipər.ⁱ ²Kən tol nəhlan, okəmə suah kit tatəht nəwia kapman, in tatəht nəwia nat itəm Uhgīn təmələhəu, kən netəmim itəm koatol nəhlan, koatiuw-pa nalpinən olat. ³Tol nəhlan mətə-inu kapman itəm Uhgīn təmələhəu təsələn netəmim itəm koatol nolən wir kotəgin, mətə tatol əm o netəm koatol nolən rat. Okəmə nəsolkeikeən məmə nəkotəgin netəm-iasol min rəha kapman, nəkotəkəike motol nolən wir min, kən ilat okotiləs-ipər itəmat ron.^j ⁴Sotaluinən məmə ilat iolwək min rəha Uhgīn itəm wək rəhalat məmə ilat okotol təwir kəm

b 12:12 1 Tes 5:16-18 **c 12:13** Hip 13:2 **d 12:14** Mat 5:44; 1 Kor 4:12 **e 12:16** Prov 3:7
f 12:17 1 Tes 5:15 **g 12:19** Dut 32:35; Mat 5:39 **h 12:20** Prov 25:21-22; Mat 5:44
i 13:1 Prov 8:15; Taet 3:1 **j 13:3** 1 Pita 2:13-14

itəmat. Məto okəmə nəkotol tərat, nəkotəkəike motəgin, məto-inu ilat koatos nəsanənən o nolən nalpinən. Ilat iolwək min rəha Uhgın itəm otol neməha ne nalpinən rəha Uhgın kəm netəm koatol tərat. ⁵Tol nəhlan, kitat rafin okotəkəike motatig ahgin kapman o nat kəiu. Kit u məmə kitat okəsotosən nalpinən, kən kit min u, məto-inu kotitun məmə in nolən ətuatip.

⁶Kən o nat kitiah əm, otətou-pən takis kəm kapman, məto-inu netəmiasol rəha kapman, ilat nolwək rəha Uhgın, kən inu wək rəhalat.

⁷Otos-ipən kəm netəmim rafin, natimnat itəm tətuatip məmə onəkotosipən. Okəmə in takis pisin pisin min, nəkotəkəike kətou ilat. Okəmə in nisialiən, otisiai-in ilat. Okəmə etəm tatos nərəmərəən, kən otatig ahgin.^k

Nolkeikeən

⁸Nəkotəkəike motətou rəhatəmat kaon min. Məto kaon kitiah əm tatəkəike mətatig otəmat, inun kaon rəha nolkeikeən itəmat min, kən nəkotəkəike motətou nian rafin, nammun tikə, məto-inu etəm tolkeike in kit, in tatol natimnat rafin itəm Lou tatən.^l ⁹Lou tatən məmə, “Sotakləh-inən pətan,” “Sohamnuən etənim,” “Sakləhən,” “Nikim təsuwinən e natimnat rəha suah kit,” kən lou neen min əh-ikin. Məto nəghatən kitiah əm in nəukətilat rafin, in tatən məmə, “Olkeike ik kit təhmen əm məmə natolkeike atip ik.”^m ¹⁰Okəmə suah kit tolkeike in kit, okol təsolən nəratən kəm in. Kən tol nəhlan, etənim itəm tatolkeike netəmim, in tatol nipəti Lou rafin koatuwa motol nipahrienən.ⁿ

Nolən ətuatip o nian rəha nammun nian

¹¹Nəkotəkəike motol nəhlan məto-inu itəmat nəkotitun wir nian koatatig lan u-roiu. Nian tinatuwa məmə nəkotəkəike motaiir məsotapilən, məto-inu nosmegəhən rəhatat tinatuwa iuəhkir, maprəkis-in nian kitat kinotahatətə.^o ¹²Napinəpən otəsuwəhən tikə, kən nəhag-əhagən otəsuwəhən tuwa. Kən tol nəhlan, pəs kotapəs nolən rəha napinəpən, kən motaskəlīm nolən wir min rəha nəhag-əhagən təhmen-pən e mopael kit itəm tətaskəlīm wir rəhan naip rəha nəluaginən.^p ¹³Pəs kitat kotol nolən wir min, təhmen e netəmim itəm kotaliwək e nəhag-əhagən kən netəmim koatəplan. Okəsotolən lafet rat min, məsotapisən, məsotit əpnəpin itəmat min, kən məsotolən nolən alməl min, məsotərgəhəuən, məsotetetən kitat min.^q ¹⁴Məto otegəhan-in məmə İrəməərə İesu Kristo otərəməərə e nəmegəhən rəhatəmat, kən otapəs nətəlig-inən suatip min o nolən təfagə rat min itəm nətəligən rat rəhatəmat tolkeike.^r

k 13:6-7 Mat 22:21 **l 13:8** Mat 22:39-40; Jem 2:8 **m 13:9** Eks 20:13-15,17;
 Dut 5:17-19,21 **n 13:10** 1 Kor 13:4-7 **o 13:11** Efes 5:14; 1 Tes 5:6-7 **p 13:12** 1 Jon 2:8
q 13:13 Luk 21:34; Efes 5:18 **r 13:14** Efes 5:11

Nəghatən rəha netəm min u itəm rəhalat nahatətəən təsəskasikən

14 ¹Nikitəmat tətəgien əm məmə nakotos iəfak min neen kotuwa motəplan itəmat, nat əpnapin rəhalat nahatətəən təsəskasikən, kən motəruu okəmə niki Uhgın təsəgienən o kəp, o nolən min neen itəm netəmin neen koatən-iəhau. Nakotos ilat kotuwa, məto esolkeikeən məmə nakotərgəhəu o nətəligən min rəhalat.^s ²Etənim kit, e rəhan nahatətəən, təwir əm məmə in otun nagwənən rafin. Məto etənim kit min, rəhan nahatətəən təsəskasikən, kən nikin təht məmə in titun nunən nagwənən e nasumən əm, mapəs nunən mit.^t ³Etənim u itəm titun nunən natimnat rafin, təsəwirən məmə in otəplan rat etənim itəm təsunən natimnat rafin. Kən etənim itəm təsunən natimnat rafin, təsəwirən məmə in otən kəm etənim itəm tatun natimnat rafin məmə, in tatol nolən rat, məto-inu Uhgın nikin tagien əm ron.^u ⁴Təsəwirən məmə ik natən məmə iolwək rəha suah kit min təmol nolən tərat. Rəhan atip əm iərəməərə otən məmə təmol təwir o tərat.^v Kən in otol təwir məto-inu Iərəməərə titun nos-ipənən nəsanənən kəm in o nolən nat wir min.^w

⁵Suah kit in tən məmə nian kitiəh əm in rəha Uhgın taprəkis-in nian rafin, məto suah kit min tən məmə nian rafin kotahmen-ahmen əm. Məto etənim otəkəike mətul əskasik o rəhan nətəligən e nat u.^x ⁶Etənim kit itəm tatən məmə nian kitiəh əm in rəha Uhgın, in tatol o niləs-ipərən Iərəməərə. Kən etəm tatun mit, tatun o niləs-ipərən Iərəməərə, məto-inu tatən kəm Uhgın məmə nikin tagien o nigın nagwənən. Kən etəm tapəs əm nunən mit, in min tapəs nunən o niləs-ipərən Iərəməərə, kən in min tatən kəm Uhgın məmə nikin tagien o nigın nagwənən. ⁷Suah kit təsərəməərə-atipən e nəmegəhən rəhan, nat əpnapin in tatəmegəh, o in təmimis. ⁸Okəmə kitat koatəmegəh, koatəmegəh o niləs-ipərən Iərəməərə, kən okəmə kotimis, kəmotimis o niləs-ipərən Iərəməərə. Kən tol nəhlan, okəmə koatəmegəh o kəmotimis, kitat rəha Iərəməərə.^y ⁹Kristo təmimis matig məmegəh min, məmə in Iərəməərə rəha netəm koatəmegəh ne netəm kəmotimis rəkis.

¹⁰Kən təsəwirən məmə nakən nikali iəfak kit min məmə təmol nolən tərat e natimnat min əh. Kən təsəwirən məmə nakehm-əhau piəm, məto-inu kitat rafin okotətul əupən e nigənəmti Uhgın məmə in otakil kitat.^z

¹¹Tahmen e Iərəməərə tatən e Naoa Rəha Uhgın məmə,

“Inu nıpahrienən, tahmen məmə in nıpahrienən məmə iatəmegəh, netəmin rafin okotisin nulilət kəm io,

s 14:1 Rom 15:7 t 14:2 Jen 9:3-4 u 14:3 Kol 2:16 v 14:4 Ves 4 u, in eksampol kit.
 “Iolwək” tatəpsen-pən kitat iəfak min, kən “iərəməərə” tatəpsen-pən Uhgın. Nıpəti nəghatən məmə Uhgın otakil kitat, məto təsəwirən məmə kitat okotakil kitat min. w 14:4 Mat 7:1; Jem 4:11-12 x 14:5 Kal 4:10-11 y 14:8 Kal 2:20 z 14:10 2 Kor 5:10

kən netəmim rafin okotən-iarəp e nohlilat məmə io, io Uhgín.^a
¹²Kən tol nəhlan, kitat rafin kitiah kitiah okotətul e niganəmti Uhgín o nən-iarəpən natimnat itəm kəmotol.

¹³Tol nəhlan, pəs kotapəs nolən rəha nənən nikali suah kit məmə rəhan nolən in təfagə rat kit. Məto pəs kotən məmə okəsotolən nat kit itəm otol piətət kit təme e rəhan nəmegəhən. ¹⁴Io emuwa kitiah itimlau İəramərə İesu, kən o nat u, io ekitun wır məmə nagwənən rafin kotəwir o nunən, kəsotolən suah kit tamkimik e niganəmti Uhgín. Məto okəmə suah kit nikin təht məmə nat kit tamkimik e niganəmti Uhgín, nat əh tamkimik atip əm ron.^b ¹⁵Okəmə piam kit tatəto tərət pik o nat kit itəm nəmun, kən nəsalıwəkən e suatip rəha nolkeikən. Əsolən məmə nat nakatun tatərakin piam kit itəm Kristo təmimis ron.^c ¹⁶Əsegəhan-inən məmə nat kit itəm ik nakən məmə in təwir, okəghat-in məmə in nat tərət. ¹⁷Tol nəhlan məto-inu nərəmərəən rəha Uhgín sənəmə nat rəha nagwənən ne nənimən, məto in nat kit rəha nətuatipən e niganəmti Uhgín, ne nəməlinuən, ne nagiənən e Narmin Rəhan, ¹⁸məto-inu suah kit itəm tatol wək kəm Kristo e nolən əh, in tatol niki Uhgín tətəgien, kən netəmim koatehm in məmə in etəm təwir, kən nikilat tagien əm ron.

¹⁹Kən tol nəhlan, pəs kitat kotalkut pik o nolən nat itəm tatuwin o nəməlinuən, kən tatiləs-ipər nətəligən rəhatat rafin.^d ²⁰Əsərakinən wək rəha Uhgín o nagwənən əm. Nagwənən rafin kotəwir, məsotamkimikən e niganəmti Uhgín. Məto suah kit tatol təfagə rat nian in tatun nat kit itəm tol pian tatəme lan e rəhan nəmegəhən.^e ²¹Kən tol nəhlan, təwir məmə nəsotunən mit, o nənimən wain, o nolən nat kit min itəm otol piətəmat otəme e nəmegəhən rəhan.

²²Kən okəmə itəmat nakotos nətəligən kit o natimnat min u, otaskəlim anion əm itəmat Uhgín. Suah kit tətətig e nəwirən pahrien nian in tatol əm natimnat itəm in titun məmə tətətip məmə in otol. ²³Məto etəmim itəm rəhan nətəligən tatol kəiu o nat itəm tatun, məmə in tətətip o nunən o kəp, təwir məmə in təsunən. Məto okəmə in tatun, Uhgín otən nolən rəhan in təfagə rat, məto-inu in tatun, məto nikin təsəhtən məmə in nat tətətip, rəhan nolən təsətulən e nahatətəən. Kən okəmə suah kit tatol nat kit itəm nikin təht məmə in tərət, in tatol təfagə rat.

Niləs-ipərən nətəligən rəha iəfak pisin pisin min

15 ¹Kitat neen, nahatətəən rəhatat təskasik, kən kitat kotitun məmə nat əlkələh min əh, ilat nat ərnapin əm. Məto okol kitat kəsotəkəikən o nolən natimnat min əh məmə nikitat tətəgien lan. Nikitat təkəike məht piətət min ne winitat min itəm rəhalat nətəligən

a 14:11 Aes 45:23; Fil 2:10-11 b 14:14 Wək 10:15; Taet 1:15 c 14:15 1 Kor 8:11-13
 d 14:19 Rom 12:18; 15:2 e 14:20 1 Kor 8:13

kəiu e natimnat min əh. ²Kitat okotəkəike motol nolən itəm otol niki netəm pisin tagien lan, məmə otasitu elat, mol nahatətəən rəhalat tuwa məskasik.^f ³Pəs kotol nəhlan məto-inu Kristo min, in təməsolən nolən kit məmə in atip nikin otagien lan. Məto in təmol natimnat rafin agin itəm Uhgın nikin tolkeike, kən o natimnat min u, netəmim kəmotən rat in ron. Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Nən ratən min itəm netəm pisin pisin min koatol lam, koatuwa ron io.”^g ⁴Natimnat min əh itəm kəməte aıpən e Naoa Rəha Uhgın, kəməte min məmə otəgətun kitat, məmə okotələhəu-pən əskasik nətəligən rəhatat e Uhgın. Kən kitat kotitun nolən əh məto-inu koatətul əskasik e nian iəkis min, kən Naoa Rəha Uhgın tatiləs-ipər nətəligən rəhatat.^h

⁵Uhgın pisin əm tətəsitə etat məmə koatətul əskasik e nian iəkis min, kən in pisin əm tatiləs-ipər nətəligən rəhatat. Kən roiu, iatətapəh ron məmə in otasitu etəmat e nətəligən rəhatəmat məmə otuwa mol kitəih əm, tahmen əm e nolən rəha Kristo Iesu. ⁶Kən iakətapəh nəhlan otəmat rafin itəm noatos nətəligən kitəih əm, məmə nəwiətət titun nuwamən mahmen e nəwia suah kitəih əm o niləs-ipərən nərgi Uhgın, itəm in Uhgın ne Tata rəha Iərəməərə rəhatat Iesu Kristo.

⁷Otos iəfak min neen e nikin agien məmə okotuwa motəplan itəmat, tahmen əm məmə Kristo təmos itəmat e nikin agien. Otol nəhlan məmə netəmim okotənwiwi Uhgın lan.ⁱ ⁸Sotaluinən nat u məmə, Kristo təmuwa iolwək rəha netəm Isrel məmə otəgətun məmə Uhgın tatol rəhan nəghatən, nəghatən inu məmə nəniəkisən min rəhan kəm tipə netəm Isrel aıpən, ilat kəmotuwa niphrienən.^j ⁹Kən təmuwa məmə Iaihlua min okotənwiwi Uhgın o rəhan nasəkitunən, tahmen e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,

“Tol nəhlan, oekiləs-ipər nərgəm e niki Iaihlua min,
oekan napuən min mənwiwi nərgəm.”^k

¹⁰Kən tatən min məmə,

“Otagien, Iaihlua min, itəmat rəhan min netəmim.”^l

¹¹Kən tatən min məmə,

“Itəmat Iaihlua min otənwiwi Iərəməərə,
kən itəmat rafin noanol min rəha nətueintən otənwiwi in.”^m

¹²Kən Aesea tatən min məmə,

“Noanol rəha Jese aıpən otər minⁿ
kən Uhgın otiləs-ipər in məmə otərəməərə e noanol min rəha nitən
min rafin.

Kən Iaihlua min okotələhəu-pən əskasik nətəligən rəhalat lan.”^o

f 15:2 1 Kor 10:24,33 **g 15:3** Sam 69:9 **h 15:4** 2 Tim 3:16 **i 15:7** Rom 14:1
j 15:8 Mat 15:24 **k 15:9** 2 Saml 22:50; Sam 18:49; Wək 3:25 **l 15:10** Dut 32:43
m 15:11 Sam 117:1 **n 15:12** Jese in tata rəha Kig Tefit **o 15:12** Aes 11:10; Nol Əpən 5:5

¹³Uhgin tēmasitu o kitat mēmā okotələhəu-pən əskasik rəhatat nətəligən lan. Pəs in otol mēmā nikitəmat otər marioah e nagiənən ne nəməlinuən nian nakoatahatətə lan mēmā, e nəsənənən rəha Narmin Rəha Uhgin, onakoatələhəu-pən əskasik pik təhmin rəhatəmat nətəligən e Uhgin.

Pol in aposol rəha Iaihlua min

¹⁴Piak min ne winik min. Ekitun wir mēmā nəmegəhən rəhatəmat tēmər marioah e nəwirən, kən nəmotos nitunən rafin, kən nəkotahmen o nəgətunən itəmat min. ¹⁵Məto e naoa u rəhak, eməsəhluaiğ-inən nat kit, emən-iarəp e nīkik rafin natimnat min u kəm itəmat, kən molkeike mēmā nikitəmat otəkəike matəht nəghatən min əh. Tətuatip əm mēmā iatəghat nəhlan, məto-inu Uhgin tēmasitu lak e rəhan əm nəwirən ¹⁶mēmā io ekuwa iolwək rəha Kristo Iesu o nən-iarəpən namnusən təwir kəm Iaihlua min. Io ekahmen e pris kit itəm iatən-iarəp namnusən təwir rəha Uhgin mēmā, Iaihlua min itəm koatahatətə e Kristo, okotuwa presen wir min itəm Narmin Rəha Uhgin təmələhəu kalin mēmā rəha Uhgin, kən Uhgin nīkin tagien o nosən.^p

¹⁷Kən e wək rafin itəm iatol o Uhgin, iatəghat ausit məto-inu in Kristo Iesu əm itəm tatol wək. ¹⁸Ko esəghat ausitən o nat kit min, ekəghat ausit əm o natimnat wir itəm Kristo təmōl nian emol rəhan wək o nīləsən Iaihlua min kotuwa motol nəwia Uhgin. Kristo təmōl wək e rəhak nəghatən, ne rəhak nolən min, ¹⁹kən təmōl wək e nəsənənən rəha nəmtətīn min ne nat pispis min, kən təmōl ilat rafin e nəsənənən rəha Narmin Rəha Uhgin. Kən tol nəhlan, emən-iarəp rafin namnusən təwir rəha Kristo, təmətuoun Jerusalem muwin mətoarus-pən kantri u Ilirikam. ²⁰Nian rafin e nətuounən rəhak wək mətoarus-pa u-roiu, ematolkeike mēmā ekuwin mən-iarəp namnusən təwir e ikin min neen itəm kəsəto-əgin-əhən nərgi Kristo ikin. Esolkeikeən mēmā ekol wək e ikin kit itəm suah kit tinuwin rəkis ikin mən-iarəp namnusən təwir.^q ²¹Məto tahmen əm e Naoa Rəha Uhgin itəm tatəghat-in Kristo mēmā,

“Nətəmim itəm kəsən-iarəpən namnusən təwir kəm ilat,
ilat okotəplan in,

kən nətəmim itəm kəsətətoən əh namnusən təwir, ilat okotitun.”^r

²²Nian tepət, wək u rəhak o nuwinən ik pisin pisin min tətəhtosig-in io o nīmənən məplan itəmat.^s

Nətəligən rəha Pol o nuwinən Rom

²³Məto roiu, rəhak wək ikin-u tinol namnun, kən e nup tepət rəkis, iakolkeike pik mēmā ekimnə məplan itəmat, ²⁴kən tol nəhlan, nīkik

tatəht məmə ekimnə məplan itəmat nian ekuwin əpəh kantri u Spen. Kən nian ekimnə kotaulim o nian əkuəkir əm, kən iakolkeike məmə nakotasitu lak e rəhak naliwəkən. ²⁵Məto roiu, iatuwin Jerusalem o nasituən e iəfak min əh-ikin, ²⁶məto-inu iəfak min əpəh kantri mil u Masetonia ne Akaea, nikilat təmagien o nos-ipamən rəhalat məni məmə ekasitu e ian-rat min e niməfak əpəh Jerusalem. ^t u ²⁷Nikilat təmagien əm o nolən, kən in tahmen e iehl kit itəm noanol rəha Isrel kəmotol kəm ilat. Tol nəhlan məto-inu okəmə Iaihlua min kəmos nəwirən rəha Uhgın e suatip rəha netəm Isrel, kən Iaihlua min okotəkəike motasitu e netəm Isrel e rəhalat məni. ^v ²⁸Oekos məni itəm ilat kəmos-ipa, muwin mos-ipən kəm iəfak min əpəh Jerusalem. Kən nian emol namnun wək u, kən ekiet Jerusalem muwin əpəh kantri u Spen, kən e rəhak naliwəkən oekimnə məplan itəmat. ²⁹Nian ekuwa mitəlau imatəmat ikin, ekitun məmə iatos natimnat wir tēpət e Kristo məmə ekos-ipinə kəm itəmat, kən itəmat onəkotəto təwir lan. ^w

³⁰Piak min ne winik min, məto-inu kitat koatahatətə e Iəramərə rəhatat Iesu Kristo, kən Narmin Rəha Uhgın tatol məmə kitat koatolkeike kitat min, ekətapəh əskasik otəmat məmə nəkoatəfak ron io kəm Uhgın, kən e nolən əh, nakotasitu lak e nəluaginən rəhak. ^x ³¹Otəfak məmə Uhgın otasitu lak mahtosig-in netəm Jutia itəm kəsotənən nipahrienən e namnusən təwir məmə, okəsotərəkinən io. Kən otəfak min məmə nian ekuwin miet-pən Jerusalem, netəm min u koatahatətə e Kristo, nikilat otagien o rəhak wək. ³²Kən e nolən əh, okəmə Uhgın tolkeike mihin, ekimnə məplan itəmat e nagiənən, kən kitat rafin agin-əh, nikitat otagien. ³³Pəs Uhgın itəm in nəukəti nəməlinuən tətətig itəmat min. Əwəh.

Pol tətəuiatipin in min neen

16 ¹Io iatən-ipinə kəm itəmat məmə winitat u Fipi, itəm tatos wək rəha dikon e niməfak əpəh Kegkria, in pətan wir kit. ²Iakətapəh otəmat məmə nian in otimnə, onəkotagien əm ron e nərgi Iəramərə rəhatat, e nolən itəm in tətəuətəp məmə netəmim rəha Uhgın okotol mihin. Okəmə rəhan nat kit tikə, təwir məmə nakotasitu lan, məto-inu in təmasitu lak ne netəmim tēpət.

³Otən təwir kəm Prisila ne Akwila, itəm itiməhal emətəhalol wək kitəh rəha Kristo Iesu. ^y ⁴Iuəhkır kiamis o nasituən lak. Sənəmə io pisin əm, məto io ne Iaihlua min rafin u koatəfak, itimat ekotənwiwi Uhgın olau.

t 15:25-26 1 Kor 16:1-4 u 15:26 Wək 24:17; 1 Kor 16:1; 2 Kor 8:1; 9:2,12
v 15:27 1 Kor 9:11 w 15:29 Rom 1:11 x 15:30 2 Kor 1:11; Kol 4:3; 2 Tes 3:1
y 16:3 Wək 18:2

- ⁵ Kən otən təwir kəm niməfak itəm kəmotuəfimin e rəhalau nimə.
Otən təwir kəm io kit u Epāenetas, u itəm təmaupən mahatətə e
Kristo e profens əpəh Esia.
- ⁶ Otən təwir kəm Meri itəm təmatol pik wək otəmat.
- ⁷ Otən təwir kəm Antronikas ne Junias, natimak mil itəm itiməhal min
ilau eməhaluwin e kalapus. Aposol min koatisiai-in pik ilau, kən
ilau kəmuəupən-in io muahatətə e Kristo.
- ⁸ Otən təwir kəm Ampliatas, itəm iakolkeike e nolkeikeən rəha
Iəramərə.
- ⁹ Otən təwir kəm Urpanas, itəm kitat koatol wək kitiəh e Kristo, kən
otən təwir kəm io kit u Stakis.
- ¹⁰ Otən təwir kəm Apeles itəm təmətul əskasik e Kristo e nian iəkis min.
Otən təwir kəm Aristopolas ne noanol min rəhan, ne rəhan iolwək
min.
- ¹¹ Otən təwir kəm Herotian, rəhak ətuatip.
Otən təwir kəm Nasisas ne rəhan min, ne rəhan iolwək min itəm
koatəfak kəm Iəramərə.
- ¹² Otən təwir kəm Trifaena ne Trifosa, pətan mil itəm kətioal pik wək
rəha Iəramərə.
Otən təwir kəm io kit u Persis, pətan kit min itəm tatol pik wək rəha
Iəramərə.
- ¹³ Otən təwir kəm Rufas, iəfak wir kit rəha Iəramərə, ne rəhan mama
itəm təmatol təwir kəm io tahmen e rəhak ətuatip mama.^z
- ¹⁴ Otən təwir kəm Asigkritas, ne Filegon, ne Heremes, ne Patropas, ne
Heremas, ne piatat min itəm ilat min koatatiğ.
- ¹⁵ Otən təwir kəm Filolokas, ne Julia, ne Nereas ne winin, ne Olimpas,
ne iəfak min rafin itəm ilat min kotatiğ.
- ¹⁶ Otən təwir kəm itəmat min tahmen məmə itəmat kitiəh əm e Kristo.
Niməfak rafin rəha Kristo koatən təwir kəm itəmat.^a
- ¹⁷ Piak min ne winik min. Iakətapəh əskasik otəmat məmə nakoatəto
wir itəmat o netəm koatol məmə nakotəhap itəmat min, kən koatəgətun
natimnat itəm koatol netəmim koatakia e nahatətəən rəhalat, kən
nəgətunən əh tol pisin agin e nəgətunən itəm nəmotos rəkis.^b Otətul isəu
olat, ¹⁸məto-inu netəm kotol nəhlan, ilat kəsotolən wək rəha Iəramərə
Kristo, məto koatol wək əm o nat nipətilat tolkeike. Ilat koatən wir
nəghatən, kən nəghatən rəhalat tətəhen, kən ilat koateiuə, kən matərəkin
nətəligən rəha netəmim tepət itəm kotəruru nat.^c ¹⁹Netəmim kinotəto
rəkis nammusən məmə itəmat nəkoatol nəwia Kristo. Tol nəhlan, nikiik
tagien pik otəmat. Məto iakolkeike pik məmə nakotenatiğ e nolən ətuatip

z 16:13 Mak 15:21 **a 16:16** 1 Kor 16:20; 1 Pita 5:14 **b 16:17** Mat 7:15; Taet 3:10
c 16:18 Fil 3:19; 2 Pita 2:3

min, kən məmə nətotuwīnən e nolən rat min.^d ²⁰Uhgin itəm nəukəti nəməlinuən, otəsuwəhən in teguətāin Setan, kən in otatig əm ləhau e nelkitəmat. Pəs nəwirən rəha ləramərə Iesu tətatig itəmat min.^e

²¹Timoti itəm itimlau min etioal wək kitīəh, tatən təwir kəm itəmat. Kən Lusias, ne Jeson, ne Sosipata u natimak min, kəhalən min təwir kəm itəmat.^f

²²Io Tesias, itəm eməte nəghatən rəha Pol e naoa u, io iatən təwir kəm itəmat u kitat kitīəh e ləramərə.

²³⁻²⁴Kaeas tatən təwir kəm itəmat. Io Pol, ekətatig e rəhan nimə, kən netəm rəha niməfak kotuəfimin iman ikin.

Erastas u etəm tatəramərə e mənī rəha taon əh, ne piatat Kuartas, ilau min katuən təwir kəm itəmat.^g

²⁵Pəs kotənwiwi Uhgin. In titun nolən məmə itəmat nəkoatətul əskasik e nahatətəən rəhatəmat. In otol nəhlan e nāmnusən təwir rəha Iesu Kristo itəm iatən-iarəp.^h Nəghatən u təməhluaig nuwəh rəkis, ²⁶məto roiu, təmol əp in. Kən in Uhgin u itəm tatəmegəh nian rafin, kən in təmən məmə ekotən-iarəp nāmnusən rəha Kristo itəm ien min aupən kəmotəte e naoa min rəhalat, kən netəmim okotitun. Ekotən-iarəp məmə noanol min rafin e nətueintən, pəs ilat okotahatətə e Uhgin, kən tol nəhlan moatol əm nəwian. ²⁷Uhgin pisin əm in Uhgin, kən in pisin əm in tenatig. !Pəs kotənwiwi Uhgin nian rafin nāmnun tikə, o nat itəm Iesu Kristo təmol! Əwəh.